

ГРЛИЦА.

КАЛЕНДАР ЦРНОГОРСКИ

за годину

1837.

У ЦРНОЈ ГОРИ.

У Митрополитској књигопечатњи.

ГРЛИЦА.

КАЛЕНДАР ЦРНОГОРСКИ

за годину

1837.

издао

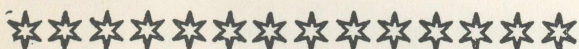
Архимандрит

Петроніе Луяновић.

Трећа година.

У ЦРНОЈ ГОРИ.

У Митрополитској књигопечатњи.

КАЛЕНДАР

за

1 8 3 7

годину

МЛАДЕЖИ ЦРНОГОРСКОЙ

ПОСВЕЋЕН.

САДРЖАЈ

Календар за годину 1837 — 1775

Родословје сјединителъ Владетелъ у Црној Гори. 20.

Л. Кривоје Историја Црне горе 41.

II. Црногорска дјела 53.

III. Материјалъ 75.

IV. Служба 127.

ПРЕДГОВОР.

Будући да издатељ Грлице календара Црногорскога, не налази се овђен; тако я за непропустити 1837 годину а сувише удовлетворити читателѣм, усудио сам се продужити Историју Црногорску, онолико колико сам нашао материјала у рукопис издатеља;

кое се надам даће читатељи бити задовољни;
док нам још издатељ у Црну гору дође, па
ће даље продужити. —

На Цетиню

28 Октомврија 1836 год.

ИЗДАТЕЉ

А. П. Л.

Будући да издатељ још није
Црногорскога, не назван се овде; тако и за
непродужити 1837 година у савише још
издатељ и издатељ, још се не
још издатељ Црногорскога, онолико кога
ко сам написао издатеља у још издатеља;

Ч А Д Н Е К А
С А Д Р Ж А Н І Є.

	Стр.
Календар за годину 1837	8.
Родословіє садашньи Владателя у Европи.	20.
I. Кратка Исторія Црне горе	41.
II. Црногорске юначке попіевке	53.
III. Моралне приповієдже	75.
IV. Смѣсице	127.

КАЛЕНДАР

за годину

1 8 3 7.

ГОДИНЕ ПАМЕТОДОСТОЙНИЕ ДОГАЂАЈА.

Од створеня свѣта по рачуну наше православне цркве има	7345.
по рачуну Римске цркве	6550.
— — Чиѣутскоме	5597.
Од потопа	5097.
Од зиданя куле Вавилонске	4590.
Од РОЂЕНЈА ХРИСТОВА	1837.
Од Едире или бѣжаня Мухамедова	1215.
Од како су се срби покрестили	981.
Од како су се раздѣлиле Цркве (За- падня од Источне)	785.
Од почетка Турскога Царства	534.
Од како е измишљена хартија	464.
Од како е измишљен барут	454.
Од како су Срби изгубили царство на Косову (15 Јунія 1389)	447.
Од како се произнашла печатња	397.
Од како су Турци узели Цариград и уништили Грчко царство	384.

Од како є одкривена Америка	345.
Од почетка Лутеранског закона	320.
Од како Митрополити у Црној гори владају	320.
Од како се у Европи духан почео садити	245.
Од како є Петербург 'сазидан	133.
Од како є Сераскер Ахмет Паша уда- рао на Црну гору	124.
Од како є Думан Паша Бупрелић вой- штио на Црну гору	122.
Од како су два Паше Ченгићи с Бе- гом Любовићем нападали на Црну гору	120.
Од како є Ченгић Бећир Паша ударао на Црну гору	109.
Од како є крumpир у Црну гору до- нешен	56.
Од како се Руски Цар НИКОЛАЈ родио	41.
Од како є Махмут-Паша Бушатлија на Крусама погинуо	40.
Од како є Руски Цар НИКОЛАЈ на престол ступио	12.

ПАСХАЛІЯ.

Ове с године круг сунца	9.	
— — мѣсеца	11.	
— Пасхално слово	Щ.	
Ново лѣто почиъ у петак.		
Месосѣа има 8 неђеля и 3 дана, т. с. дана	59.	
Месне покладе биће Февруарія	21.	
Биселе — — Февруарія	28.	
Четрдесет мученика у вторник друге не- ђель поста.		
Воскрсеніе Априла	18.	
Спасов дан Маја	27.	
Духови Юніа	6.	
Неђеля свеіе светіе и Петрове покладе Юніа		13.
Петрова поста 2 неђель и 1 дан, т. с. дана	15.	
Праздник Петра и Павла у вторник Юніа		29.
Госпођин се пост свагда почиъ 1-га Августа и трае до 15-га, а Бо- жићни 15-га Ноемвриа, и трае до 25-га Декемвриа.		

М њ с е ч н е ч е т в р т и.

Нови мѣсец	○
Прва четврт	☾
Пуни мѣсец	☉
Послѣдня четврт	☽

Знак * звѣздица означава празднике.
На десној страни стои Римски календар.

ЯНУАРІЙ имѣтъ 31 день.

П.	1	* ОВРЪЗАНИЕ Господне.	13	Марія.	Д
С.	2	Силвестра Папы Р.	14	Феликса.	
Н.	3	Малахія и Гордіа.	15	Маура.	
П.	4	Соборъ 70 Апост.	16	Исуса имя.	
В.	5	Феофемит. и Феоф.	17	Антонія.	
С.	6	* БОГОЯВЛЕНИЕ Господ:	18	Пріски дѣвы.	
Ч.	7	Іоанна Крестителя.	19	Марія.	
П.	8	Георгіа и Емилиана.	20	Фаб: и Себ:	
С.	9	Полувекта Мученика.	21	Агнес: дѣв.	☺
Н.	10	Григор: Епис. Нус.	22	Виценція.	
П.	11	Феодосія Преподоб.	23	Заручен. М.	
В.	12	Татіаны Мученицы.	24	Тимоѳеа.	
С.	13	Ермула и Стратон.	25	Обр: Павла.	
Ч.	14	* САВВЫ АРХ. СЕРБС.	26	Полукарпа.	
П.	15	Павла Швейскаго.	27	Іоан: Злат:	
С.	16	Апос. Петра вериг.	28	Карол: вел:	
Н.	17	Антонія велик:	29	Франціш.	☾
П.	18	Аѳанасія и Куріада.	30	Аделгунды.	
В.	19	Макарія Египтян:	31	Петра Пол:	
С.	20	Евѳимія велик:	1	ФЕВР: Ігн. Е.	
Ч.	21	Максіма Испов:	2	* СРЪТЕНІЕ.	
П.	22	Тимоѳеа и Анас:	3	Блазіа Епис.	
С.	23	Климента Еп. Агк.	4	Вероники.	
Н.	24	Преп: матер: Ксен:	5	Агаѳы.	☉
П.	25	Григорія Богослов.	6	Дороееа.	
В.	26	Ксенофон: и друж.	7	Ромуалда.	
С.	27	Іоан: Злат: мощ: пр:	8	Чиста среда	
Ч.	28	Ефрема Суріна.	9	Аполлонія.	
П.	29	Преп. мц: Ігнатія.	10	Схоластик:	
С.	30	* Велик: ІЕРАРХОВЪ.	11	Евфросинш.	
Н.	31	Кура и Іоанна.	12	Татіаны.	Д

ФЕВРУАРІЙ имѣть 28 дней.

П.	1	Грѣфона Мученик.	13	Катеріны.
В.	2	* СРѢТЕНІЕ Господне.	14	Валентіа.
С.	3	Сѹмеона Богопр.	15	Фаустіна.
Ч.	4	Ісідора Пилусіотс.	16	Іуліаны.
П.	5	Агаѳии Мученицы.	17	Константіна.
С.	6	Вукола Еп. Смирн.	18	Сабіна Еп.
Н.	7	Парѳен: Еп: Лампс:	19	Сѹмеон: Еп.
П.	8	Ѳеод: Страт: и Зах:	20	Сосанны.
В.	9	Никифора Мученика.	21	Елѣоноры.
С.	10	Харалампіа Мучен:	22	Петр. Каѳ.
Ч.	11	Власіа Священом:	23	Лазаря.
П.	12	Мелетіа Пат. Ант.	24	Іивок.
С.	13	Мартініан: и Сѹм: С:	25	Матѳіа Ап.
Н.	14	Аѹксентіа препод:	26	Вікторіна.
П.	15	Онисіма Апостола:	27	Валбургн.
В.	16	Пампфіла Мученик:	28	Леандра.
С.	17	Ѳеодора Тѹрона.	1	МАРТ. Алб.
Ч.	18	Льва Папы Римск:	2	Сімпліціа.
П.	19	Архіппа Апостола.	3	Кунекунды.
С.	20	Льва Еп: Катан:	4	Казиміра.
Н.	21	Тімоѳеа преподоб:	5	Еѹсевіа.
П.	22	Обрѣтен: мш: Евг:	6	Фридеріка.
В.	23	Полѹкарп: Еп: Сѹм:	7	Ѳом. Акв.
С.	24	Обр: гл: Іоан: Крес:	8	Іоанпа.
Ч.	25	Тарасіа Патр: кон:	9	Франціш.
П.	26	Порѣѹріа Еп: Газ:	10	40 Мучен.
С.	27	Прокопіа Декап:	11	Херакліа.
Н.	28	Васіліа Спостника.	12	Григоріа.

МАРТЪ имѣеть 31 день.

П.	1	Евдокіи препод:	13	Розины.	
В.	2	Θеодот: Еп: Куріи:	14	Матилди.	Д
С.	3	Евтроп: мученик:	15	Лонгина.	
Ч.	4	Герасіма препод:	16	Ериберта.	
П.	5	Конона мученика.	17	Гертруди.	
С.	6	Свят: 42 мученика.	18	Александра.	
Н.	7	Свяшеном: въ Хер:	19	Госифа.	
П.	8	Θеофлакт: Еп: Ник:	20	Никеты.	
В.	9	40 Мучениковъ.	21	Бенедикта.	
С.	10	Кодрат: и друж: его.	22	Октавіана.	☺
Ч.	11	Софроніа Патріар:	23	Викторіна.	
П.	12	Преподоб: Θеоф:	24	Гавриилъ.	
С.	13	Прен: мщ: Никиф:	25	* БЛАГОВЪЩЕН:	
П.	14	Венедикта препод:	26	* ВОСКРЕС: ХРІС:	
П.	15	Агапіа мученика.	27	* ВОСКРЕС: ПОН:	
В.	16	Савіна и Папы.	28	Гунтрама.	
С.	17	Алексіа чел: Бож:	29	Куріла.	С
Ч.	18	Куріа: Архіеп: Іер:	30	Къприна.	
П.	19	Хрусанѡа и Даріи.	31	Балбина.	
С.	20	Во обит: свят: Сав:	1	АПР: Хуго.	
Н.	21	Іакова Еписк.	2	Фран: Пау:	
П.	22	Васіліа Пресвѣтер:	3	Рихарда.	
В.	23	Никона преподоб:	4	Ісидора.	
С.	24	Артеміа Еписк.	5	Виценція.	О
Ч.	25	* БЛАГОВЪЩЕН: БЦЫ.	6	Целестіна.	
П.	26	Соборъ Арх: Гавр:	7	Хермана.	
С.	27	Матроны матере.	8	Діонисіи.	
Н.	28	Іларіон: и Сте: чуд:	9	Дімітріи.	
Ц.	29	Марка Еп: Арее:	10	Іезекиля.	
В.	30	Іоанна Дѣствичи:	11	Лѡва Папы.	
С.	31	Упатіа Еп: Гаггр.	12	Іуліа Пап:	

А П Р И Л І Й имѣть 30 дней.

Ч.	1	Прено, Маріи Егѣп.	13	Іустина	Д
П.	2	Тіта чудотворца.	14	Гибурція.	
С.	3	Никиты исповѣдн.	15	Харісія.	
Н.	4	Іосиф. и Георг. Мал.	16	Турибія.	
П.	5	Феодула и Агаѳоп.	17	Рудолфа.	
В.	6	Евѣтіхія Арх: Кил.	18	Валерія.	
С.	7	Георгія Еп. Мелітін.	19	Антони.	
Ч.	8	Апост. Иродіона.	20	Суліпція.	☺
П.	9	Евѣсѣхія Мученика.	21	Анзелма.	
С.	10	Терентія муч: и др.	22	Рафаїла.	
Н.	11	Антіп. Еп. Пер. Ас.	23	Адалберта.	
П.	12	Василія Еп. Парійс.	24	Георгія велик.	
В.	13	Артемона Священ.	25	Марка Ег.	
С.	14	Мартіна Пап. Рим.	26	Тіта.	
Ч.	15	Аріс. Пуда и Троф.	27	Анастасія	☾
П.	16	Агап. Ірини и Хію.	28	Віталіс. М.	
С.	17	Сѣмеона Персідск.	29	Петра М.	
Н.	18	* Воскресен. Христ.	30	Екатерины.	
П.	19	* Воскрес. Пон.	1	МАІЙ. Ф. и Іа.	
В.	20	* Воскрес. Втор.	2	Атанасія.	
С.	21	Іануар. и Алексан.	3	Обрѣтеніе кре.	
Ч.	22	Феодора Сѣкеота.	4	* Бознес. Христ.	☉
П.	23	* Георгія Великом.	5	Готтхарда.	
С.	24	Саввы Стратилата.	6	Іоанна.	
Н.	25	Евангеліста Марка.	7	Станислава.	
П.	26	Священо. Вас. А. Е.	8	Михаїла.	
В.	27	Сѣмеона срод. Гос.	9	Грігорія.	
С.	28	Іасона и Сосипатра.	10	Антонія Еп.	
Ч.	29	Святыхъ 9 мучен.	11	Беатріцы.	
П.	30	Іакова брата Іоан.	12	Панкрац.	Д

М А І Й имѣсть 31 день.

С.	1	Пророка Іереміи.	13	Серватія.
Н.	2	Аѳанасія Пат. Ап.	14	* Духовы.
П.	3	Тимоѳея и Лавры.	15	* Духовн. пон.
В.	4	Препдмуч. Пелаг.	16	Іоан. Исп.
С.	5	Ірины Мученицы.	17	Убалда.
Ч.	6	Іова многострадал.	18	Вснантина.
П.	7	Акакія мученика.	19	Іво блаж.
С.	8	Іоанна Еван. и Арс.	20	Бернард. ☺
Н.	9	Ис. и пр. мщ. с. Ник.	21	* Пресв. Тр.
П.	10	Апос. Сімон. Зилот.	22	Елены.
В.	11	Мок. и Меѳ. Еп. Мо.	23	Дезид. Еп.
С.	12	Епіфана и Германа.	24	Іоанны.
Ч.	13	Гликеріи мучениц.	25	* Брашанчѣво.
П.	14	Ісідора мученика.	26	Філіпа.
С.	15	Пахомія Великаго.	27	Магдалины. ☾
Н.	16	Ѳеодѳра освященна.	28	Германна.
П.	17	Андроника Апост.	29	Максима.
В.	18	Ѳеодота Мученика.	30	Феликса.
С.	19	Патрік. Еп. Прус.	31	Петроніа.
Ч.	20	Мученика Ѳал.	1	ІУНІЙ. Ник. ○
П.	21	* Констан. и Елены.	2	Еразма.
С.	22	Васіліска мученика.	3	Клотилди.
Н.	23	Міхаила Еп. Сінад.	4	Квиріна.
П.	24	Симеона на дивнѣ.	5	Боніфат.
В.	25	Ш. обр. главы Пр.	6	Норберт.
С.	26	Карпа апостола.	7	Роберта.
Ч.	27	* Вознесеніе Христ.	8	Медарда.
П.	28	Нікиты Еп. Халк.	9	Прим. и Фе. ☺
С.	29	Муч. Ѳеодос. дѣви.	10	Маргар.
Н.	30	Ісаака обит. Далм.	11	Варн. Ап. ☺
П.	31	Апос. Ерміа и Ерм.	12	Іоанна.

ІЮНІЙ имѣеть 30 дней.

В.	1	Густіна муч. Філоc.	13	Антонія пад.
С.	2	Нікифора П. Конc.	14	Василія.
Ч.	3	Лукіліана мучен.	15	Біта.
П.	4	Митрофана Патр.	16	Францішка.
С.	5	Дороеа Еп. Турс.	17	Адолфа.
Н.	6	* Сошеcт. Св. Духа.	18	Марцелина. ☺
П.	7	* Духовн. Понед.	19	Гервасія.
В.	8	Феодора стратил.	20	Сп.верія.
С.	9	Кірилла Архіе. Ал.	21	Алойзіа.
Ч.	10	Тимофеа Еп. Прус.	22	Паулин.
П.	11	Варѳолом. и Варп.	23	Сідонія.
С.	12	Онуфрія велик.	24	Іоан. Кр.
Н.	13	Мученицы Акгл.	25	Проспера. ☾
П.	14	Елісеа прор. и Меѡ.	26	Іоан. и Пат.
В.	15	Амоса пр. и К. Лаз.	27	Ладислав.
С.	16	Святаго Тѣхона.	28	Льва Пап.
Ч.	17	Мануїла и Савела.	29	* Петра и Пат.
П.	18	Леонтія Мученика.	30	Павла Вос.
С.	19	Іуды брат. Господ.	1	ІУЛІЙ. Феод.
Н.	20	Меѡд. Епис. Пат.	2	Нос. Бог. ○
П.	21	Іуліан. Мучен. Тар.	3	Корнелія.
В.	22	Егсевія Еп. Самос.	4	Удалріка.
С.	23	Агрѣяны мучен.	5	Вилхелма.
Ч.	24	* Роедест. Іоан. Кр.	6	Ісаїи прор.
П.	25	Хегроніи мучен.	7	Вибалд.
С.	26	Преподоб Давіда.	8	Киліана.
Н.	27	Сампсона строно.	9	Дукреція.
П.	28	Кігра и Іоанна без.	10	Амаліи.
В.	29	* Ап. Петра и Пагла.	11	Папа П. Рим. ☽
С.	30	Соборъ 12 апост.	12	Хайнріка.

ІЮЛІЙ имѣеть 31 день.

Ч.	1	Космы и Даміана.	13	Маргар:
П.	2	Положен. Риз. Бцы.	14	Бонавент:
С.	3	Вакиноа мученик.	15	Раздѣл: ап:
И.	4	Андр. Крит. Арх.	16	Фауста М:
П.	5	Аѳанасіа Аѳонск.	17	Алексіа.
В.	6	Сісоа великаго.	18	Арнолда.
С.	7	Ѳомы иже въ Маден.	19	Винцент:
Ч.	8	Прокон. великом.	20	Іл: Пророк:
И.	9	Павкр. Ел. Тавр.	21	Даніил: Пр:
С.	10	45 Муч въ Ник. Ар.	22	Мар: Магдал:
И.	11	Евѳиміи Мучениц.	23	Ливоріа.
П.	12	Прокла и Іларіа.	24	Хрестіны.
В.	13	Соборъ Арх. Гавр.	25	Іаков: ап:
С.	14	Акілы апостола.	26	Анны.
Ч.	15	Кирвка и Гулітты.	27	Пантал:
П.	16	Аѳиногена свящмчн.	28	Іоценція:
С.	17	Марин. великомчн.	29	Марѳы.
И.	18	Вакиноа и Еміл.	30	Абдона.
И.	19	Макрін. сест. в. В.	31	Ігнатіа.
В.	20	* Пророка Ілш.	1	А V Г. Ч. В.
С.	21	Сумеона и Іоанна.	2	Лорціунк:
Ч.	22	Маріи Магдаліны.	3	Стефана.
П.	23	Трофіма и Теофіл.	4	Доминика.
С.	24	Хрестіны мучен.	5	Маріа Шнее.
И.	25	Успеніе свят. Анны.	6	Преображен.
П.	26	Ермолаа священ.	7	Каетап До.
В.	27	Пантелеимон. вел.	8	Кіріака.
С.	28	Прохора и Никан.	9	Романа.
Ч.	29	Каллініка мучен.	10	Лавренція.
П.	30	Сілы и Аггел. Дес.	11	Сусаны.
С.	31	Евдокіа правед.	12	Клары.

АВГУСТЪ имѣсть 31 день.

Н.	1	Происхож: чест:	13	Уполита.
П.	2	Мощи св: Стефана.	14	Евсевіа.
В.	3	Исаакія и Фауста.	15	* Усп: Богор:
С.	4	7 Отроковъ во Еф:	16	Рох: и Іс: ☺
Ч.	5	Евсургія мучен:	17	Ліберата.
П.	6	* Преображен. Хрїст.	18	Елени Цар:
С.	7	Домет: Пулхер: Ц:	19	Лудвика.
Н.	8	Емїліана Еп: Куз:	20	* Стеф: Кр:
П.	9	Матеїа апостола.	21	Іоакима.
В.	10	Лаврентїа Архїд.	22	Тимоѳеа.
С.	11	Евпла муч: и діак:	23	Фїліппа ☾
Ч.	12	Фотїа и Анїкїты.	24	Бартолом.
П.	13	Максіма исповѣд:	25	Лудовика.
С.	14	Мїхеа пророка.	26	Самуїла.
Н.	15	* Успеніе Богородиц:	27	Іосїфа.
П.	16	Святаго убруса.	28	Августина.
В.	17	Мурона мученика.	29	Усѣкнов: Іоан.
С.	18	Флора и Лавра му:	30	Рози.
Ч.	19	Андреа стратил.	31	Раїмунд. ☉
П.	20	Самуїла пророка.	1	СЕПТ. Егїді.
С.	21	Ѡаддеа апостола.	2	Ефраїма.
Н.	22	Агаѳонїка мучен:	3	Мансчета.
П.	23	Луппа мученик:	4	Розалїи.
В.	24	Евтуха священн.	5	Вїкторїна.
С.	25	Варѳол: ап: и Тїта.	6	Захарїи:
Ч.	26	Андрїана и Натал:	7	Регини.
П.	27	Пїмена преподоб:	8	* Рожд: Бог: ☽
С.	28	Моусеа Мурїна.	9	Горгонїа.
Н.	29	* Усѣкнов: Іоан: Кр:	10	Нїкол: Тол:
П.	30	Алекс: и Іоан: Пат:	11	Емїліана.
В.	31	Чест: пояса Богор:	12	Товїи.

СЕПТЕМВРІЙ имѣть 30 дней.

С.	1	Сумеона и Марѣы.	13	Маурікіа.	
Ч.	2	Маман. и Иоан. Пат.	14	Воздвиж :	☉
П.	3	Анѣіма и Θεоктіст.	15	Никодима.	
С.	4	Бавулы Еп: и Моус.	16	Лудміллы :	
Н.	5	Захаріи пр: Елис:	17	Ламберта.	
П.	6	Евдоксія мучен:	18	Θомы: ап	
В.	7	Созонта мучен:	19	Констан:	
С.	8	* Рождество Богор:	20	Евстаѣіа.	
Ч.	9	Іоакіма и Анны.	21	Матѣ ап.	☾
П.	10	Мишодор: и Митр:	22	Магрікіа.	
С.	11	Θеодоры Алексан:	23	Θеклы.	
Н.	12	Аутонома священ:	24	Герарда.	
П.	13	Корніліа Сотника.	25	Клеофы.	
В.	14	* Воздвиж: чест: крес:	26	Іустины.	
С.	15	Никиты великом:	27	Космы.	
Ч.	16	Евѣіміи великом:	28	Венцес. Кр:	
П.	17	Софїи и чадь ея.	29	Міхаїла	○
С.	18	Елменіа Еп: Горт:	30	Іероніма.	
Н.	19	Трофїма и Сават:	1	ОКТОМ. Рем.	
П.	20	Евстафіа великом.	2	Леодегард.	
В.	21	Кодрата апѣстол:	3	Кандїа.	
С.	22	Фоки и прор: Іоны.	4	Франц. Сер.	
Ч.	23	Зачатіе Иоан: Крес:	5	Плаціда.	
П.	24	Θекл: и Сум К: Сер.	6	Бруна.	
С.	25	Евфросїніи Преп:	7	Іустины.	☽
Н.	26	Престав: Евг. Иоан:	8	Брігітты.	
П.	27	Калїстрата муч:	9	Дїонгсіа.	
В.	28	Харїтона Препод.	10	Фран. Бор.	
С.	29	Курїака отнел:	11	Еміліана.	
Ч.	30	Григор: въ Армен:	12	Максіміа.	

ОКТОМВРІЙ имѣеть 31 день.

П.	1	Покровъ Богородицы.	13	Колодани.	
С.	2	Купріяна и Іустинъ.	14	Каліста.	☉
Н.	3	Діонісія Ареопатъ.	15	Өерезинъ.	
П.	4	Іероѳъ и Стефъ Шилъ.	16	Галла.	
В.	5	Харитіны мученицъ.	17	Хедвіги.	
С.	6	Өомы апостола.	18	Луки Еванг.	
Ч.	7	Сергія и Вакха.	19	Фердіандъ.	
П.	8	Пелагіи и Тапсіи.	20	Феліціана.	
С.	9	Іакъ апъ и Стефъ Дъ.	21	Уршулы.	☾
Н.	10	Еулампіа мучен.	22	Кордулы.	
П.	11	Філіппа апостъ.	23	Іоагна Кр.	
В.	12	Прова Тараха муч.	24	Раѳаила.	
С.	13	Карпа и Папулы.	25	Хрисанѳ.	
Ч.	14	* Преподобъ Параск.	26	Димитрія.	
П.	15	Еуфиміа и Лукіана.	27	Савины.	
С.	16	Логгіна мученикъ.	28	Сгм. и Іудъ.	
Н.	17	Осипъ пророка.	29	Зиновіа.	☉
П.	18	Луки Евангелъ.	30	Клаудія.	
В.	19	Іоиля пророка.	31	Волѳгангъ.	
С.	20	Артемія великмъ.	1	* НОЕМ. Вс. Св.	
Ч.	21	Іларіона препод.	2	Всѣхъ душъ.	
П.	22	Аверкіа Епъ Іералъ.	3	Хуберта.	
С.	23	Іакова брата Гос.	4	Карола Боръ.	☽
Н.	24	Ареѳы мученика.	5	Емеріка.	
П.	25	Маркіана и Мартъ.	6	Леонарда.	
В.	26	* Димитрія Великмъ.	7	Енгелбертъ.	
С.	27	Нестора муч.	8	Готтѳеръ.	
Ч.	28	Теренція, Арс. А.	9	Өеодора.	
П.	29	Анастасіи мучен.	10	Тріѳона.	
С.	30	Зиновъ и Милутъ К.	11	Мартъ Епъ.	
Н.	31	Стахіа и Амплія.	12	Еміліана.	☉

НОЕМВРІЙ мѣсьць 30 дней.

И.	1	Космы и Даміана.	13	Стаписла
В.	2	Аквилина и Пигас.	14	Серафим.
С.	3	Акейсимы и Иосифа	15	Асонолда.
Ч.	4	Преп. Іоанік. Вел.	16	Едмунда.
П.	5	Галактіона и Епис.	17	Григоріа.
С.	6	Павла Архіеп. К.	18	Елтенія.
И.	7	33 мучен. въ Мел.	19	Елісавет.
П.	8	* Михаїла Архістр.	20	Феликса.
В.	9	Онисіфора и Проф.	21	Вход. Бог.
С.	10	Ераста в Олумпа.	22	Цецілія.
Ч.	11	Мины и Стеф. Деч.	23	Климента.
П.	12	Іоанна милостиваго.	24	Іоана зла.
С.	13	Іоанна Златоустаго.	25	Екатер.
И.	14	Філіппа ап. и Пок.	26	Коврада.
П.	15	Гурія. постъ Р. Хр.	27	Віргіліа.
В.	16	Матѳеа Еванг.л.	28	Сосвєна.
С.	17	Григоріа Еп. Неокес.	29	Сатурна.
Ч.	18	Платона и Романа.	30	Андр. Апт.
И.	19	Авдіа пророка.	1	ДЕК. Еліг.
С.	20	Григоріа Декапол.	2	Бібіанны.
П.	21	* Входъ Богородицы.	3	Франц. Кса.
П.	22	Филिमона апостола.	4	Варвары.
В.	23	Амфілох. Еп. Іконій.	5	Саввы.
С.	24	Екатерины великм.	6	Ніколаа.
Ч.	25	Климента Папы Р.	7	Амвросіа.
П.	26	Алліпіа Столишка.	8	* Зач. Бог.
С.	27	Іакова Персянина.	9	Леокадіа.
И.	28	Стефана новаго.	10	Іудіѳы.
П.	29	Парамона мученика.	11	Дамаса.
В.	30	Андреа перевозанна.	12	Максент.

ДЕКЕМВРІЙ имѣсть 31 день.

С.	1	Наума пророка.	13	Луцій.
Ч.	2	Аввакума и Урош.	14	Никасія.
П.	3	Софонія прор.	15	Гринеа.
С.	4	Барвары великмч.	16	Егсевія.
Н.	5	Саввы освященнаго.	17	Лазаря.
П.	6	* Святаго Николая.	18	Граціана.
В.	7	Амвросія Еп. Мед.	19	Немесія.
С.	8	Патапіа препод.	20	Амон.
Ч.	9	Зачатіе богород.	21	Θомы ап.
П.	10	Ермогена и Іоан. Д.	22	Зенона.
С.	11	Даніила столпника.	23	Вікторіи.
Н.	12	Спгрідона Еп. Тр.	24	Адама Еггы.
Н.	13	Егстрат. и Агасен.	25	* Рожд. Христ.
В.	14	Фгрса, Лгекія и Ф.	26	* Стефана.
С.	15	Елегѳер. свящм.	27	Іоан. Егг.
Ч.	16	Аггеа пророка.	28	Нсв. млад.
П.	17	Даніила пророка.	29	Θомы.
С.	18	Севастіана муч.	30	Давіда кр.
Н.	19	Бонифатія муч.	31	Сглвестра.
П.	20	Ігнатія Богоносца.	1	* ІАН. Ново Л.
В.	21	Іуліаніи мучениц.	2	Макарія.
С.	22	Анастасіи великм.	3	Геновевы.
Ч.	23	10 муч: въ Критъ:	4	Тіга.
П.	24	Еггеніи мучениц.	5	Телесфора.
С.	25	* Рождество Христ.	6	* Ш. Краля
Н.	26	* Соборъ Богородиц.	7	Ісідора.
П.	27	* Стефана Архидіак.	8	Северіана.
В.	28	Дву тму мучен.	9	Марцелл.
С.	29	14 тысящъ млад.	10	Павла пус.
Ч.	30	Ангсіи мучениц.	11	Хггтіна.
П.	31	Меланіи препод.	12	Ернеста.

КАЛЕНДАРСКО ПОГАЂАНЉ

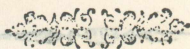
о години 1837.

О Зимѣ.

Зима є јошт 1836 године 10-га декемврија настала, кад є сунце у знак небеснога јрца ушло, и дан најкраћи постао, а ноћ најдужа, и траяће до 9-га Марта ове године. Ова годишња четврт с почетка биће лица, а послѣ тога снѣг с великим вѣтром.

О Пролѣћу.

Пролѣће почетиће 9-га Марта, кад сунце у знак небеснога овна уђе, и први пут ове године дан и ноћ изјдначи. Оно ће с почетка бити хладно а затим сушно и вѣтровито вриеме.

О ЛѢТУ.

Лѣто ѣе 9-га Юнія почети, кад сунце до-
ѣе у знак небеснога рака, и постане дан най-
дужи, а ноћ найкраћа. Оно ѣе бити у почетку
кишовито, потом врућина, а на краю опет
умѣрено.

О ЁСЕНИ.

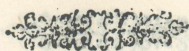
Ёсен починѣ се 11-га Септемврія, кад
сунце приспѣе у знак небесни терезія, и други
пут ове годице дан и ноћ извдначи се. Ова ѣе
есен бити е почетка пріятна, а потом много
кише, а на краю врѣеме премѣнливво.

О МЪСЕЧНІЄМА МІЄНАМА.

ЯНУАРИ.

Прва четврт 1-га у 6 сах. 15 мин. по п.
Изпочетка вѣтровито и хладно, а на краю
снѣг.

Пуни мѣсец 9-га у 8 сах. 50 мин. по п.
Яка зима с великим вѣтром и снѣгом.

Последня четврт 17-га у 7 сах. 36 мин. по п. Зима са сніеком продужавасе.

Нови мѣсец 24-га у 11 сах. 13 мин. пр. п. Врїеме мутно и премѣильиво.

Прва четврт 31-га у 10 сах. 11 мин. пр. п. Врїеме ружно и хладно.

ФЕВРУАРИ.

Пуни мѣсец 8-га у 3 сах. 29 мин. по п. Велика зима са сніеком и вѣтром.

Последня четврт 16-га у 6 сах. 36 мин. пр. п. Вѣтровито и сніежно.

Нови мѣсец 22-га у 9 сах. 35 мин. по п. Врїеме ружно.

МАРТ.

Прва четврт 2-га у 5 сах. 13 мин. пр. п. Изночетка зима, а на краю врїеме премѣильиво.

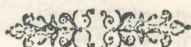
Пуни мѣсец 10-га у 8 сах. 1 мин. пр. п. Врїеме кишовито и хладно.

Последня четврт 17-га у 2 сах. 22 мин. по п. Врїеме ведро и тепло.

Нови мѣсец 24-га у 8 сах. 25 мин. пр. п. Врїеме хладно.

АПРИЛ.

Прва четврт 1-га у 0 сах. 19 мин. пр. п. Непостояно врїеме.

Пуни мѣсец 8-га у 9 сах. 45 мин. по п.
Лієпо врієме.

Послѣдня четврт 15-га у 8 сах. 2 мин.
по п. Мала киша с грмлявином.

Нови мѣсец 22-га у 8 сах. 7 мин. по п.
Врієме ведро и лієпо.

Прва четврт 30-га у 6 сах. 44 мин. пр. п.
Єднако лієпо врієме.

М а и.

Пуни мѣсец 8-га у 8 сах. 33 мин. пр. п.
Топло и умѣрено врієме.

Послѣдня четврт 15 у 1 сах. 7 мин. пр. п.
С почетка тепло, а на краю киша.

Нови мѣсец 22-га у 8 сах. 49 мин. пр. п.
Пріятно врієме.

Прва четврт 30-га у 11 сах. 35 мин. пр. п.
С почетка лієпо, а послѣ киша.

Ю н и.

Пуни мѣсец 6-га у 4 сах. 57 мин. по п.
Врієме киповито.

Послѣдня четврт 13-га у 7 сах. 5 мин.
пр. п. Лієпо врієме.

Нови мѣсец 20-га у 10 сах. 35 мин. по п.
Лієпо и тепло врієме.

Прва четврт 29-га у 2 сах. 15 мин. пр. п.
С почетка киша с грмљавином, а на крају
лієпо.

Юли.

Пуни мѣсец 5-га у 11 сах. 56 мин. по п.
Врієме као и у првој четврти.

Послѣдня четврт 12-га у 3 сах. 12 мин.
по п. Вруће врієме.

Нови мѣсец 20-га у 1 сах. 25 мин. по п.
Велика врућина.

Прва четврт 28-га у 2 сах. 27 мин. по п.
Изнайпріє киша, а послѣ вруће врієме.

Август.

Пуни мѣсец 4-га у 6 сах. 44 мин. пр. п.
С почетка киша, а послѣ чисто врієме.

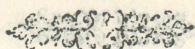
Послѣдня четврт 11-га у 2 сах. 21 мин.
пр. п. Врієме умѣрено.

Нови мѣсец 19-га у 5 сах. 6 мин. пр. п.
Врієме чисто и лієпо.

Прва четврт 27-га у 0 сах. 17 мин. пр. п.
Врієме еднако лієпо.

Септември.

Пуни мѣсец 2-га у 2 сах. 33 мин. по п.
Врієме облачно и кишовито.

Послѣдня четвѣрт 9-га у 4 сах. 59 мин. по п.
С почетка киша и грмлявина, а на краю іопет
лісно.

Нови мѣсец 17-га у 9 сах. 6 мин. по п.
Вріеме кишовито.

Прва четвѣрт 25-га у 8 сах. 18 мин. пр. п.
С почетка киша а на краю хладно.

О к т о м в р и .

Пунн мѣсец 2-га у 0 сах. 20 мин пр. п.
Вріеме непостояно.

Послѣдня четвѣрт 9-га у 11 сах. 1 мин.
пр. п. С почетка ведро и лісно.

Нови мѣсец 17-га у 0 сах. 38 мин. по п.
Прохладно и смутно вріеме.

Прва четвѣрт 24-га у 3 сах. 29 мин. по п.
Вріеме переменливо.

Пунн мѣсец 31 у 0 сах. 35 мин. по п.
Хладно и чисто вріеме.

Н о е м в р и .

Послѣдня четвѣрт 8-га у 7 сах. 40 мин.
пр. п. Велики вѣтар и киша.

Нови мѣсец 16-га у 2 сах. 56 мин. пр. п.
С почетка ведрина, а за тіем снієт и мраз.

Прва четврт 22-га у 10 сах. 58 мин. по п.
Ютром хладно, а даню топло.

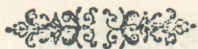
Пуни мѣсец 30-га у 3 сах. 23 мин. пр. п.
Зима и сніг.

Д Е К Е М В Р И .

Послѣдня четврт 8-га у 5 сах. 18 мин. пр. п.
Яка зима и сніг.

Нови мѣсец 15-га у 3 сах. 39 мин. по п.
Вілявица.

Прва четврт 26-га у 0 сах. 52 мин. пр. п.
Веліка зима и сніг.

ПОМРАЧЕНЯ СЪНЦА И МЪСЕЦА.

Ове године биће три помраченя Сунца и два Мъсеца:

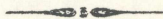
1-во, помраченъ Сунца биће 24-га Марта у 8 сах. и 1 мин. у ютру и видиће се само на Южном Ледовитом мору

2-го, помраченъ Мъсеца биће 8-га Априла у 6 сах. 5 мин. по п. и видиће се у свой Европи.

3-е, помраченъ Сунца биће 22-га Априла у 6 сах. 7 мин. по п. и видиће се у Съверной Европи, Ази и Америки.

4-то, помраченъ Мъсеца биће 2-га Октомврија у 9 сах. 7 мин. ноћу и видиће се у свой Европи.

5-то, помраченъ Сунца биће 17-га Октомврија у 11 сах. 2 мин. у ютру и видиће се само у Южной Америки.

РОДОСЛОВІЄ

Садашньи Владателя у Европи.

Ц А Р С Т В А.

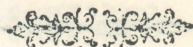
Р У С І Я.

(Православнє вѣре).

НИКОЛАЙ ПАВЛОВИЧЪ Императоръ и самодержецъ Всероссійскій и пр., родіосе 1796 годіне 25 Юнія, а ступіо на престол 1825 год. 19 Ноемврія.

АЛЕКСАНДРА ФЕОДОРОВНА Императрица Всероссійскля, кћи Краля Прайскаго, рођена 1798 год. 1 Юлія; вѣнчала се с Императоромъ **НИКОЛАЕМЪ** 1817 годіне 1 Юлія.

АЛЕКСАНДРЪ НИКОЛАЕВИЧЪ Цесаревичъ, Наслѣдникъ и Великій Князь, рођен 1818 год. 17 Априля.

А У С Т Р И Я.

(Римо - Католическе вѣре).

ФЕРДИНАНД I. Император Аустриски и пр., рођен 7 Априлија 1793 год., а ступио на престола 18 Февруарија 1835 године.

МАРИЈА АННА Императрица, Принцеза Сарденска, рођена 7 Септемврија 1803 год., а удала се за Цара Фердинанда 16 Септемврија 1830 године.

Т У Р С К А.

(Мухамеданскога закона).

СУЛТАН МАХМУД II, рођен 8 Јулија 1785 год., а ступио на престола 16 Јулија 1808 године.

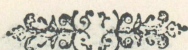
СУЛТАН АБДУЛ-МЕЏИД, Наслѣдник, рођен 8 Февруарија 1823 године.

К Р А Л Ћ В С Т В А.

ВЕЛИКА БРИТАНИЈА.

(Реформатског закона).

Вилхелм IV, Краљ Инглески и Хановерански, рођ. 21 Августа 1765 год; ступио у

брак 29 Юн. 1818 с. Аделхайдом, Принцем Саксен-Майнингенском, рођ. 1 Августа 1762 год.; а влада престолом од 14 Юнія 1830 год.

Александрина Викторія, Наслѣдница престола, рођ. 12 Маія 1819 год., кћи покойнога Херцега Кентскога, брата Краљвога.

Ф Р А Н Ц У С К А.

(Католическога закона).

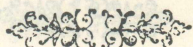
Лудвиг Филипп I, Краљ Француски, Херцег Орлеански, рођ. 24 Септ. 1773; ожењн 3 Ноемвр. 1809 год. за Марию Амалию, Принцезу Неаполитанску, рођ. 14 Априлія 1782; а управя Краљвством од 18 Юлія 1830 год.

Фердинанд Филипп, Наслѣдник, и Херцег Орлеански рођ. 22 Августа 1810 год.

П Р А Й С К А.

(Реформатскога закона).

Фридрих Вилхелм III, Краљ Прайски, рођен 22 Юлія 1770 год.; ожењн по

други пут 28 Окт. 1824 год., за Августу Принцезу Литницку, рођ. 18 Авг. 1800 год.; а управља од 4 Ноемвр. 1797 год.

Фридрих Вилхелм, Наслѣдник, рођ. 3 Окт. 1795 год. а оженъ 17 Ноемвр. 1823 за Елисавету Луизу, Принцезу Баварску, рођ. 1 Ноемвр. 1801 год.

Ш П А Н И Я.

(Католическога закона).

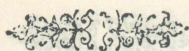
Краљица Изабела II, рођена 28 Септемврија 1830 године, под управом своје матере од године 1833.

ЗВЕЦІЯ и НОРВЕГІЯ.

(Лутеранског закона).

Карл Јоан XIV, Краљ од Звечије и Норвегје, рођ. 14 Јануарија 1764 год.; оженъ 4 Авг. 1798 за Бернардину Евгенију, рођ. 26 Окт. 1781 год.; а влада Краљвством од 24 Јануар. 1818 год.

Госиф Франц Оскар, Наслѣдник, рођен 22 Јунија 1799 год.; а вѣнчао се 7 Јунија

1823 с Іосифином, Принцемом Ланхтенбергском, рођ. 2 Марта 1807 год.

Д А Н И Я.

(Лутераанског закона).

Фридрих VI, Краль Дански, рођ. 16 Јан. 1768 год.; оженіо се 19 Юлія 1790 год. за Марию Софію Фридеріку, Принцезу Хесен-Каселску, рођ. 16 Окт. 1767 год.; а ступіо на престол 1 Марта 1808 год.

Каролина, Наслѣдница, рођ. 16 Окт. 1793 год., удата за Фридриха Фердинанда, Принца Данског.

П О Р Т У Г А Л І Я.

(Кат. закона).

Марія II да Глорія, Краљица Португалска и Алгаврска, рођ. 23 Марта. 1819 год.; а добила право на престол, кога є нъой уступіо нъи отац Дон Педро год. 1826 Априлія 20.

САРДЕНЯ.

(Кат. Закона).

Карл Алберт, Краль Сарденъски рођ. 20 Септемвриа. 1798 год. оженън 18 Септемвр. 1817 год. за Терезію, Принцезу Тошканску; влада на престоу од 15 Апр. 1831 год.

Виктор Еммануел, Наслѣдник, рођ. 2 Марта 1820 год.

НЕАПОЛЬ и СИЦИЛІЯ.

(Кат. закона).

Фердинанд II, Краль Неаполитански, рођ. 31 Декемвриа 1810 године; оженън 9 Ноемвриа 1832 године за Марию Христину, Принцезу Сарденъску, рођ. 2 Ноемвриа 1812; а влада на престоу од 27 Октомвриа 1830 год.

БАВАРИЯ.

(Кат. закона).

Лудвиг Карл Август, Краль Баварски, рођен 13 Августа 1786 год.; оженън 30 Септемвриа 1810 год. за Терезію Шарлоту

Луизу, Принцезу Саксен-Алтенбургску, рођ. 26 Јуниа 1792 год.; а сѣо на Кралѣвство 1 Октомвріа 1825 год.

Максимиліян Госиф, Наслѣдник рођен 16 Ноемвріа 1811 године.

ВИРТЕМБЕРГ.

(Лутер. закона).

Фридрих Вилхелм II., Кралъ Виртембергски, рођ. 15 Септемвріа 1781 године; по други пут оженън 4 Априліа 1820 године за Плулину, Принцезу Виртембергску, рођ. 23 Августа 1800 год., а влада Кралѣвством од 18 Октомвріа 1816 год.

Карл Фридрих Александер, Наслѣдник рођен 24 Февруаріа 1823 године.

САКСОНИЈА.

(Кат. закона).

Фридрих Август, Кралъ Саксонски, рођен 6 Маія 1797 год.; оженън други пут 12 Априліа 1833 год. за Марію, Принцезу Баварску; а ступіо на престол 25 Јуниа 1836 године.

ХОЛАНДІЯ.

(Реформат. закона).

Вилхелм І Фридрих, Краль Холандски Принц Орански, рођен 12 Августа 1772 год.; оженъи 19 Септемврія 1791 год. за **Фридерикѹ Луизѹ Вилхелмину**, Принцезѹ Прайску, рођ. 6 Ноемврія 1774 године; а влада од 3 Марта 1815 године.

Вилхелм Фридрих Георг Лудвиг, Наслѣдник и Принц Орански, рођ. 24 Ноемврія 1792 године; оженно се 9 Февруарія 1816 год. за **АННУ ПАВЛОВНУ**, Велику Княгиню Россійскуюю рођ. 7 Януарія 1795 год.

БЕЛГІЯ.

(Реформат. закона)

Леополд І, Краль Белгиски, Принц Кобургски, рођ. 4 Декемврія 1790 године; оженъи 28 Юлія 1831 године за **Луизѹ Марію** Принцезѹ Орлеанску, найстарію кћер Краля Францускога; а влада од 15 Юлія 1831 год.

Леополд, Наслѣдник, рођен 12 Юлія 1833 године.

ГРЕЦИЈА.

(Кат. закона).

Ото I. Фридрих Лудвик, Краљ Грчки, рођен 20 Маја 1815 године; а влада од 25 Априлија 1832 год.

ПАПИНА ДРЖАВА.

(Кат. закона).

Грегори XVI (пріе зван Мауро Капелари, у реду 258-и) Папа, рођен, 6 Септемврија 1765 године; а за Папу избран 21 Јануарија 1831 године.

Јакоби прота Император Аустријски, (ср а ња престолу зван се римски, на Полуднежном цару (18...), уступио Француској, која их прскида трговину, слободу... силки напреду — крону дукат.

Старошине и гласари обавише Бископскојски скупе се потајно и договоре се нехоти нареди од Метрополита Ириотропскога и прско Бископа Савковскога од Бископа Адмирала Селанги, кои се у то време с оштом

*) Воде: Грција, Календар Ириотропски за годину 1838, стр. 11.

I.

КРАТКА ИСТОРИЈА ЦРНЕ ГОРЕ *).

(Продужение).

Послѣ тога дознав Бокези да е против њихови права Император Аустрійски, (ер е већ престао звати се римски, на Пожунском миру (14 Дек. 1805) уступио Французској, која им прекида трговину, слободу и сваки напредак — кљону духом.

Старѣшине и главари общества Бокоторски скупе се потајно и договоре се искати помоћи од Митрополита Црногорскога и, преко Бригадиера Санковскога од Вице-Адмирала Сенявина, кои се у то вриеме с флотом

*). Види: Граница, Календар Црногорски за годину 1836, стр. 41.

налазіо у Крфу и Іашическу республіку од обвладаня Француза бранію. За тим народ одправи Делутате к Митрополиту и Санковскому; кои се као Дипломатическа персона у Црној гори тада бавію. Овай знаюћи да є то управ желя и Вице - Адмирала, наговори Митрополита неодрећи им помоћи. И тако Митрополит 15-га Февр. 1806 на общем скупу на Цетиню, са согласіем свега народа, рієши се не само воевати против Француза, но іошт и Аустриску войску из Примора удалити.

Митрополит примивши началство над соединєннима силама Црногораца и Примораца, найпре обсади Нови (Қастел - Нуово). У то доба (16 Февр.) дође и Капетан Белли с Ескадром. Договори се почну, у слѣдствію кои (21 - га Фев.) Митрополит объяви коменданту: ако неће предати крѣпост народу, он ће му є на юриш отети Белли; — кога є Аустриски Губернатор молю само сдан топ да опали, и тада ће се он предати, — са свое стране предложи му, да преда ключе од крѣпости капетанима обшества од кои є мѣстно началство, и примило кад є Боку покорило, додавши му к томе и ово: да Аустриска войска брани сада неприятельске землѣ; ер по трактату срок предає области Французима

29-га Јан. већ прошао е. На ова предложе-
 нја упуномоћени комисар Императора Аустри-
 скога Маркиз де Гизелѣри согласи се, и та
 исти дан гарнизон, 3,000 ljudi положи ору-
 жѣ. И тако мужествени народ поврати вољ-
 ност своју и у све осам крѣпости измѣни Ау-
 стриски гарнизон без крвопролитја.

Сутра дан око девет сати јутром, Митро-
 полит са старѣшинама пође на брод капетану
 Белли, од куда заедно с њим и с едном ком-
 паниом морски солдата, повратисе на бриег,
 гди ии Духовенство с обрядима по обичају
 источне православне цркве дочека. Народ у
 усхићенју восклицаво е: „Да живи Алексан-
 дер!“ У манастиру Савини, гди се био многи
 народ скупіо, Духовенство одпољо е „тебе
 Бога хвалим,“ по окончанију пѣниа, Митропо-
 лит освештавши баряке назначене за крѣпо-
 сти, и предајући ии Капетанима обштества,
 изрекао е ово кратко слѣво: „Ваша жеља ис-
 пунила се храбри славјани! ви видите посреди
 вас давно очекивану, вами по роду, вѣри,
 храбрости и слави браћу вашу. Благословени
 Монарх Російски прима вас у число своје дѣ-
 це. О! да буде благословен промисао Господа!
 да буде вама у памети овај радостни и срећни
 дан! но пріе него што вам предам ове све-

штене баряке треба да положите заклетву, да ће те ии бранити до послѣдни сила.“ Народ ѣдинодушно повиче: „заклињајући се,“ и по староме обичаю Славяна махајући голима мачевима, заклинјали су се прахом предкова, да ће бити вѣрни до гроба. За тим пођу у град праћени пуцњавом топова колико с крѣпости Новога и Спальоле, на којима су се већ Руски баряци вијали, толико и са својо бродова Вискадре Руске и с трговачкіе.

Одма послѣ тога дођу гласови Митрополиту да є Дубровачки Сенат наумио преко своє земљ пропустити Французку войску и провести є на своима лађама из Стона (Станьо) у Дубровник. На то Митрополит одма пошаль чету Црногораца на Дубровачке границе, да со тим принуди Сенат држати совршени неутралитет; а Канцелар Белли пише Сенявину о свему догођеноме, и да би забранио непријателю проћи морем у Дубровник, одирави єдну фрегаду у канал Каламоту

Кад Сенявин чує да є Бока-Которска покорена, таки пошль два баталіона су 4 топа да чуваю Котор и Нови, а он сам с єдном части флоте дође у Нови 13-га Марта, а други дан пође у Котор, ће га

Санковскій, сад начальник провинціе, од имени народа поздравил.

Сепявин дозна такођер да су и жители Далмаціе, у којој се већ находило 6,000 Француза, јако приврђени к Русима, зато напустили, и тај народ избавити из неспособног јарма францускога, и послао 8. војни лађа и 9. трговачки бокезки под управом капетана Белли с наредбом покорити острове спрема Далмаціе. А он онег нође 25 - га Марта у Крѣ, да и тамо учини нуждна расположенія, пак да се врати су неколико лађа и пљачки регимента и да удари на Француза у Далмаци. И тако доиста 19 - га Апри. дође у Котор с већом части флоте и су 2 баталіона Сгера, а из Котора потом 27 - га Апри. су три лађе нође сасрѣтити се с Ескадром Капетана Белли.

Наполеон размишља што е Которска провинција у руке пала Русима, и што неможе задржати у ново покоренима земляма сообщеніе морем, кое е најудобније и најкраће - принуди Бечки Двор подписати трактат, по ком е допушћен слободни пролазак француској војсци кроз Аустриску Државу. Навадних Далмацију су 40,000 људи одбране војске. На-

полеми, ма шта га стало, покорити Котор и
 кроз Арбашию допрести до Крфа.

Враћајући се Сепљиви с Ескадре од
 Корчуле пут Новог 6-га Маја сврати се у
 Дубровник, ђе учини са Сенатом овај уговор:
 Како се чуе да е Французка војска наступила
 на републиканску земљу, тад град Дубров-
 ник да прими Руски гарнизон, и правител-
 ство у том случаю да оружа грађане и да
 их соедини с Руском војском воевати против
 непријатеља. — Но два три Сенатора лажним
 обећањима Французки агента преварени —
 предаду републику Французима и Генерал
 Лористон су 3,000 ljudi прошавши преко
 Турске границе дође 14-га Маја у СIANO
 а 15-га у Дубровник. Таки сутра дан 16-га
 Маја Лористон у име Бонапарте објави, да
 независност и неутралитет Дубровачке, рес-
 публике пре неће бити призната, докле год
 Руска војска неостави Котор, Крф и друге
 пређе бивше Венецијанске острове, и док се
 Руска Ескадра неудалжи од брегова Далмације.
 Као што Руски Адмирал није гледао какоће
 испуњавати жељу непријатељу, тако републи-
 ка остане присоједињена к Франци. — И тим
 начином народ изгуби своју волност.

Како дозна Митрополит да су Французи

ушли у Дубровник, таки са своима Црногорцима и Приморцима, су двије роте Витебскога и едном Сгерскога полка пође на сусрет непријатељу 21-га Маја Французи заедно с Дубровчанима сусретну се с војском Митрополитовом недалеко од Цавтата Ђе се започне бой. Митрополитова војска с хитрим нападе-
 ніем поремети непријатеља, и затвори га у Цавтат; ту с пало с Митрополитове стране 1 Сгер а 5 рањни, Црногораца и Примораца ранило се 9; а Француза и Дубровчана остало с на мјесту мртви до 250 люди. Сутра дан четири роте Витебскога полка и четири Сгерскога придођу Црногорцима, а Французи пођу су 4 зачавлана топа Цавтат оставе. Митрополитова војска њово мјесто таки заузме. 23, 24, и 25-га Црногорци и Приморци с помоћу Руске војске упушћали су се непрестано у боеве с непријатељем, свагда проћеривали га и запремили цѣо простор из међу Цавтата и Дубровника. У овима сраженіјма пало с убиеніе и рањније Црногораца 13; а непријатеља остало с на мјесту 8 Офицера и до 300 прости војника; 25-га Маја пало с у руке Црногорцима едан барјак, добош и 150, пушача непријатељскіе. — послѣ Французки Генерали устрашени храброшћу Митрополитове

войске — начине пред Дубровником на гори Бргату у разніема готово неприступніема мѣстама укрѣпленія, од куда далѣ ніесу ни излазили. Црногорци неиззећи на храброст Французкіе волижера убіли су свагда нѣихову авангарду (преднѣ посте).

Сенявин примивши извѣстіе у Триесту да су Французи већ у Дубровнику дође 27-га Маія у Котор, а 28-га у Цавтат и добивши тощю извѣстіе о свему од Митрополита предузме и далѣ против неприятеля воевати. Тако 1 юніа уштивши пре тога у Котору нуждна расположенія пође пут Дубровника са свом флотом и с. Бокезима оружанима лађама (бродовима) сутри дан Адмирал засидо с Митрополитом науме у неприятеля отети два пунктa — гору Бргат и Остров Св. Марка, а послѣ тога, ако буде могуће, и силе им кадре буду одговорити силама и положенію неприятеля, и сами град Дубровник освоити; за тіем таки сутра дан Митрополит предводећи Црногорце и Приморце, како год п отред руске войске регулярне пође к Дубровнику, и тек што к првима постама дође, одма принуди Французе повући се у укрѣпленія, а свою войску, близунѣи расположи.

4-га Юнія, Генерал - Мајор кнез Вяземскій Шеф 13-га Єгерскога полка с баталіоном свога имена дође из Крѣа, и заедно с дошварцом с њим из Котора нерегуларном войском превезе се на возарицама из Цавтата у догор пред Дубровником, ђе є придіо команду над регуларном войском. Тај исти дан Митрополит са Сенявином и князом Вяземским разгледали су с мора и са суха непријателско положеніе:

5-га Юнія у 4 сата јутром по сигнаду почну привлачити се 5 Рускии велики бродова к Дубровнику, а Канонерске лађе пођу око острова Св. Марка (ла Крома), обиђи и узнати ђе су најслабіе стране. Контра-Адмирал Сорокин, почне из топова гађати, и оспдра се спрема висине, на којој є Црногорска и Руска войска стояла. Тај дан на погледу флоте догодило се важно и за Црногорце и Русе славно сраженіе. Непријател намѣстио єе біо на неприступніем каменитіем висинама Дубровачкіема, начиніо тамо батеріе на најзгодніема мѣстима приговіо се дочекати атаку. Он є заузимао линію од мора до Турске границе, не млого пространу, но со тїем є била тврђа. Природа и искуство обезбрижили су га савршено. Десно крило било му є за-

штићено морем и стрменитіем бріегом, а ліво Туроком границом, на коіой ніе морао бити бой. Пред фронтом нѣговіем стояле су литице (греде); четири найважнїя пункта коя є он заузимао била су едан за другіем испо-рећена и саєдинѣна тако, да сваки могао од нѣи бранити едан другога. Число неприятеля износило є до 3,000 регуларни войника и до 4,000 Дубровчана и добро оруженн бойника. Руске регуларне войске било є 3,500. Су то-лико люди врло є тешко било ударити на не-приятелски фронт; єр є познато како Францу-зи умѣду утврдити мѣста, како ли вѣшто из-бираю згодна положенїя за батерїє. Све те за Русе и Црногорце незгоде пренебрегну се, а заключи се ударити на неприятеля, и рано изютра 5-га Юнїя Митрополит одреди на бой неколико Црногораца, за освоити преднѣ Фран-цузке poste; Црногорци нападну храбро и пред самієм важвїєм пунктом, на найстрменитой го-ри, таки отму едан преднѣи пост, а ободрени овом славом, навале яростно и на други. Княз Вяземскїй видеши, да неприятел намѣрава намамити Црногорце, пошаль им у помоћ три роте Сгера, кои хитро узнѣу на гору и ако им є нѣна стрменица сметала. Овай при-долазак Сгера недопусти усиляваюћем се не-

пріятелю прогнати Црногорце, кои су се у највећој опасности налазили.

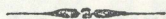
У то вријеме дође глас Митрополиту од Турскога Забита, да се непријателю помоћ приближује, кое разумјвши Митрополит тај час нападне на непријатеља су оно остало Црногораца и су три роте Сгера. Непријатеља бранио се силно и са свом снагом упирао се одагнати Црногорце, но они ни корачаја не уступе. Међу тијем док се Митрополит сражавао на крају пропасти противу превосходније сила на њга устремљеније, княз Вяземски раздјелив мали отред свој на двије колоне и послав пред њима охотнике под командом храбри Офицера Красовскога, Кличке, Ренкопфа, и Мица, — лође на неприступну висину утврђену батаријама с рѣшительношћу својственом херою, и могућом само Руској войсци.

Лористон примјетивши общте движеніе, са свом силом тјснїо е охотнике Руске, и удари на Митрополита, кога е особа била у крайној опасности; колоне су узилазиле преко грди кршева и биле су већ близу врха. — Таковом положенію повраћањѣ било е невозможно; корак назад пак е све изгубљно. — Морска войска гледала е с корабљи и очеки-

вала с нетерпљивошћу и мучителним безпо-
 койствиєм какоће се кончити: најпослѣ на врху
 горе покажу се Руски баряци ; ехо повтори
 громко ура! и Руска војска пође на пријед.

Непријател будући проћеран иза стіене
 застави се међу своима батаријама: А Руске
 обѣ колоне соедине се с Митрополитовом вой-
 ском; и послѣ малогѣ боя ударе се на баю-
 нете, Французи бранили оу се упорно но
 принуђени буду одступити: Митрополит и
 кнѣз Вяземскій, надавајући уредити се не-
 пријателю, тѣснили су га непрестаним напа-
 дѣнијама; Офицери Руски будући свагда на-
 пријед показали су себе достойнима сподвиж-
 ницима Суворова; — Црногорци соревно-
 вали су Руским солдатима и с таким жаром
 напали штурмовати прво укврпленіе, да е
 редут су 10 топова на едан пут узет с от-
 кривеном силом.

(Продуженіе слѣдоваће).

II.

ЦНОГОРСКЕ

ЮНАЧКЕ ПОШЕВКЕ.

ПЪСМА ПРВА.

Хайдукованъ;

Томановић Вука, Турчина Гаврилова
и Сима Радуловића.

Три су пиди побратима вино,
У Ровину у Томановића

У хайдука Томановић Вука:

Едно с Кчева Гаврилов Турчине,
Друго соко Радуловић Симо,

Треће биеше Томановић Вуче,
Вукова им, люба вино служи,

Када су се вином напоили

И од вина ћеџа заузели,
 У вино се збора заћедоше,
 Всли хайдук Томановић Вуче:
 О бога ви до два побратјма
 Зло попили у Ровини вино,
 Што се Турски друми отворише,
 Отворише друми и карвани,
 У Рудине овце издигоше
 За нас нико ни хабера нема
 Али вели Гаврилов Турчине:
 Невоља е мио побратиме,
 У стадоше Турци на оружъ,
 А Забити поградише куле,
 А на куле вргоше пандуре
 Друм чуваю од Црногорацах.
 Една се е оградила кула
 На дно Гацка на Крстац планину,
 А ню гради Звиздић Асан-Ага,
 У широка поля Гатачкога;
 Кад е Турчин приградіо кулу
 На кулу е туріо пандуре,
 Четрдесет и четири друга,
 Пред њима е Ибро Булюгбаша,
 Чува њму пивуй и голино
 И широко полъ Гацко равно,
 Од хайдука од Црногорацах;
 Друга се е оградила кула

Оградила на равне Рудине,
 Више біела града Никшицкога
 А біела кула на Трубелю,
 И ню гради Балабановићу,
 Од біела града Никшицкога;
 Кад е Турчин оградіо кулу
 На кулу е туріо пандуре
 Четрдесет и четири друга,
 И пред њима Турску Булюгбашу
 Туре зорно Мрк - Усейне,
 Друме чува од Црногорацах
 И біела града Никшицкога;
 Трећа се е оградила кула,
 Біела кула на равне Рудине,
 И ню гради Осман Капетане,
 Од Никшића града біелога;
 Кад е Турчин приградіо кулу,
 На кулу е туріо пандуре
 Четрдесет и четири друга,
 И пред њима Турску Булюгбашу
 Булюгбашу Сьвера Пипера;
 Чува оне друме низ Рудине
 И Никшицке у Рудине овце.
 Четврта се оградила кула,
 Оградила кула на Банјане
 И ню гради Ресул - Беговићу,
 От Требиня града біелога :

Кад є Турчки оградіо кулу
 На кулу є туріо пандуре,
 Четрдесет и четири друга
 И пред њима Диздар - Булугбаша,
 Чува друме од Црногорацах
 И Требинь града Царевога.
 Вели тако Никац од Ровине:
 Истина є драги побратиме,
 Я сам скоро из чете дошао
 И видіо Турске грађевине,
 И на грађе од боя пандуре
 Још сам добар шићар увидіо,
 Увидіо Любовића овце,
 На Загорь полъ Невесинь,
 Од беглука хиляду оваца
 Што му рая у пешкеше дає,
 Ласно бисмо шићар заузели
 На срамоту стотину пандура;
 Но Турчине мио побратиме
 Хайде побро у Кчево крраво
 Те ми купи єдну чету малу,
 Бегоћ нађеш болъга юнака
 Све са собом у чету узимай;
 А говори Томановић Вуче:
 Побратиме Радуловић Симо,
 Хайде пођи у те Цуце долбе,
 Те покупи другу чету малу,

Од Бѣлицѣх и дойніе Шуцах,
 Његођ пајеш болѣга юнака
 Све са собом у чету узимај,
 Хайде шњима на Кобилѣ доце.
 Я ћу трећу купит чету малу,
 Од Ровина и села Трињина;
 На скочише три добра юнака,
 Турчин пође Кчеву крвавому,
 Сило пође у те Цуце дойне,
 Чете мале двіе покупише,
 Чете двіе тридесет хайдука
 И пред њима двіе харалбаше;
 Отидоше у те Цуце горни
 На Кобилѣ дољ долазили,
 Ту пађоше Томановић Вука
 И за Вуком двадесет хайдука,
 Ту се сташе три добра юнака
 И за њима четрдест хайдука,
 Отидоше низ доле Кобили,
 На Ябуку чета долазила
 На поглед уз турске Рудине,
 Те гледаю турску грађевину
 И на грађу од боя пандуре.
 Докле мрче и почину сунце
 А хайдуци на ноге скочише,
 Уљгоше ноћу уз Рудине,
 Рудине су здраво прегазили

Уљгоше уз Баняњ равно
 И Баняне здраво прегазеше ;
 Уљгоше уз Корита жушна
 И Корита здраво прегазеше ,
 Уљгоше уз Бабу планину,
 А из Бабе управ Ђилисци ,
 Докле дошли пољу Невесиню
 Под бислу кулу Любовића ;
 Ту хайдуци починули трудни ,
 Докле мрче и почину сунце
 Ударише под Одаку бислу
 И велики шићар заузеше .
 Од беглука хиљду оваца
 Уфатише дванаест чобана,
 Под оружј жива свакога
 Све су јдни Власи спромаси ,
 Некћеше их посѣћи хайдуци ,
 Побъгоше преко Невесиня ;
 А глас Бегу на Касарму дође
 Хайд на ноге Любовићу Беже
 Удари ти Томановић Вуче ,
 Оћера ти хиљду овнова ,
 Поведе ти дванаест чобана
 Без мрвога и без ранънога .
 Скочило є дванаест Бегова
 И велику поточ покупили ,
 Од Рабинъ и од Невесинъ ,

До Мостара града бієлога,
 И пролома Турачке касабѣ,
 Подигло се друга четстотина:
 Лака пѣшица и брза конѣника,
 И за Вуком пошли у ноћеру,
 Бѣжи Вуче како соко сини,
 А да видиш Бега Любовића,
 Препале се даће утећ Вуче
 На пред му с гласе протурю,
 Широкому полю Гатачкому,
 Бієлому граду Метови,
 Кос Турчин за светац Мухамед,
 Ударю Томановић Вуче
 На Оџаку Любовића Бега,
 Све пороби мало и велико
 Хайдучица локша срећа била,
 Паша силан на то Гацко равни,
 Око њѣга три танбора войске,
 Кад глас Пашин под шатору дође,
 Али Паша на ноге скочио
 А у войску метнуо телара,
 Телар Пашин на около виче:
 Ели майка родила юнака,
 Коће узет друга три стотине
 Лака пѣшица и брза конѣника,
 По избору бирана юнака
 Да поћера од Ровине Вука,

Ако би му Бог и срећа дала
 Да би Вука жива уфатио,
 Ал од мртва главу доносио
 Дава Паша блага триста ћеса
 И све Гацко пољ под харачом,
 Да му купи гроше и дукате,
 Да недава Цару ни Везиру
 И врћу га 'Турска капетана.
 Телар виче кроз пашину войску,
 Не нађе се никаква юнака
 До подоцкан сина Пашинога,
 По имену Пашинћу Османе,
 Пред Пашом се добро зафалио,
 Подай меле друга три стотине.
 Лака пѣшица и брза коњика,
 По избору бирапа юнака,
 Я ћу поћи Вука поћерати
 И нѣга ћу жива уфатити.
 Тада му є рјечи не чинио,
 Пашинћ Осман коња окрочю
 И за нѣме друга три стотине,
 Лака пѣшица и брза коњика;
 Отидоше поћерати Вука,
 Гачко пољ они прићоше
 Приватише троглаве планине,
 Томановић уз корита равна,
 Пашинћ Осман на врх отри главе

Томановић уз хайдучке лаке,
 Пашић Осман на црквице равно,
 Томановић на врх Дубочаках,
 Пашић Осман у лаке хайдучке,
 Томановић на дно Дубочаках,
 Пашић Осман на врх Дубочаках,
 Кад е Вуче сагледао Турке,
 Али зове Симма и Турчина
 Полакоте до два побратима,
 Ево Турци низ дубочке равне
 Ал се браћо натраг повратите,
 Што е силе пѣшца и конѣика
 И пред нама кржаве Рудине,
 У којој е стотина пандура
 Да имамо крила соколова,
 Да не данас неби уишла;
 Послукайте мене Црногорци,
 Я ве кумим Богом истинием,
 Кои браћо данас прегнут пеће
 Да с Турчином крвцу проліева,
 Нека ћера шићар унаприед.
 Сви стадоше четрдест хайдука,
 Вели Сенић из-Бѣлица Живко;
 Бу.могбашо Томановић Вуче,
 Я ніесам но едан у майке,
 Рек.ла миє майка на кретаню,
 Хайде з богом синко Сенић Живко,

Кад ми с пута доію срамоту ,
 Већ те майка више невиђела.
 Я сам прегает данас погинути
 И с Турчином пролит крвцу црну ,
 Већ да видиш четрдест хайдука
 Сво двадест пошли унапријед ,
 Двадест оста да чекаю Турке ,
 Дивно Вуче уреди хайдуке
 И слободи младе Црногорце ,
 Црногорци сиви соколови ,
 Ви јоначка срца изкорите
 Слушайте ме моя браћо драга ,
 Мука ли є добити јонаштво
 На кон себе спомен оставити ,
 Ово су ти Босанске баліе ,
 Ко се шњима боя біо ніе
 Тай є од нњих страву заузео ,
 А кои се шњима боя біо ,
 Тай ће јуриш чинит без узмака ;
 Но немојте издат соколови ,
 Ко погине данас на Дубочке
 Тай браћо нигда умріет неће
 На кон себе спомен оставити ,
 А єдном ће умріет свакојко.
 Дивно Вуче уреди хайдуке ,
 Око друма по дно Дубочака
 И овако нњима говоріо :

Црногорци соколови сиви,
 Међу собом Турке упуштајте
 Из далека кавгу вечните,
 Вели с Кчева Гаврилов Турчине:
 Слушајте ме браћо Црногорци,
 Не мой коп пушку опалити
 Док не пукне мога цефердара.
 Сва дружина њега послушала
 Улзгоше у лист и у траву,
 Сво Турци низ Дубочке равно,
 Но да видиш двадесет хайдука,
 Сви гледају едан на другога,
 Коће први да заметне кавгу,
 Гледа Турчин Томановић Вука,
 Гледа Вуче Никца сина свога,
 Гледа Никац Радуловић Сима,
 Гледа Симо Балетића Рада,
 Гледа Раде Перишић Аћима,
 Гледа Аћим Гаврила Османа,
 Гледа Осман Балетић Вукогу,
 А Вукота Давичића Живка,
 Гледа Живко Вукотића Вука,
 А Вук гледа Гавриловић Баю
 Гледа Баю Рогановић Јова,
 Гледа Јово с добре воде Вука,
 А Вук гледа Жупка Дипљанина,
 Жупко гледа од Бјаница Вука

А Вук гледа Живка Сешнића ,
 Юнак Живко негледа никога
 Од образа пали дефердара ,
 Пуче пушка убила Турчина ,
 А загна се Марковићу Пеіо
 Те Турчину главу окинуо ;
 Али вели Гаврилов Турчине :
 О! Кчевљани Кчева невиђели
 Уби Цуца посіече Бваница ,
 Оно гледа Балетићу Раде
 А у Турке јуриш учиніо ,
 Едну Турску уграбіо главу
 Оно гледа Балетић Вукота ,
 А у Турке јуриш учиніо
 И уфати живога Турчина ,
 На витеза коња под оружъ
 А ла банда завргла се кавга ,
 Томановић разагони Турке
 Разагнаше Турке низ Дубочке ,
 Три стотине двадест и четири ,
 Бой се біе крв се проліева ,
 Црногорци соколови сви
 Осамдесет глава посіекоше
 И Османа жива уфатише,
 На витеза коња под оружъ
 Али они утећ неоћаху
 Него више сватит немогоше

Сваки носи хайдук по три главе,
 Носе Турске сјајне цефердане,
 Воде Турске коњ седланике,
 Носе Турске токе и доламе
 Ни би мртва ни би ранџника,
 Отоле се патраг повратили,
 Богу фала Срби задобили
 И ћерају велика шићара,
 Пагнаше га низ равне Рудине
 Ђе гледају стотину пандура,
 Нико им се на пут нечиняше;
 Уљгоше уз Јабуку малу,
 Здраво дошли на Кобилџ доце
 Ту лепо шићар діелили,
 Златне токе и свилне доламе,
 Златне пушке, сјајне цефердане
 И бегови хиљаду овнова,
 Око свашта те се погодише
 Ма се нигда згодит немогау,
 Коће носит токе са Турчина;
 Али вели Томановић Вуче:
 О! Турчине Пашићу Османе,
 Колико ти сташе токе сјајне?
 Али му е Турчин говорио:
 Стаде су ми стотину дуката
 Дошло им се биеше поклат туна
 Коће токе носит са Турчина

Него добра рієч излазила
 Од Сенића Живка из Бѣлица :
 Я сам токе донео с Турчина
 И Турчина уфатио жива,
 Ма их носит на тієлу нећу
 Него оте мене послушайте,
 Даймо токе Пею Марковићу
 Е є добар майка му ядовна
 Найпрви є поєька Турчина,
 Убіо є добра Црногорца
 И синовца Драшка Поповића,
 Од крвава Кчева на краину
 Не биа њима откупио главу;
 Црногорци њьга послушати
 Отоле се раздвоили били,
 Воде жива Пашића Османа,
 Поведе га Гаврилов Турчине,
 Поведе га Кчеву кравому
 Ту га држа по године дана,
 Докле њьима бурунтиа дође
 Од силнога од Босне Везира,
 Те се њьима Везир замолио
 Турчина су на одкупе дали
 За хиляду жутієх дукатах.

ПЕСМА ДРУГА

Узвѣстак Будве и Троици.

Књигу пише Цетински Владика,
А пиљѣ є на равне Нѣгуше
На Нѣгуше Гувернадур Вуку;
Тако Вуку писаше Владика
Устай ђе си права слуго Вуче!
Узми собом войске неколико
С войском хайде Бокн од Котора,
Право на друм на спрема Троице
Те затвори тврдога Котора,
И у Котор валатне Французе
Затвори им скеле и друмове,
Да Котору нико не приступа;
А ја идем са Цетиня равна
Пут Маинах и Будве бјеле,
И са собом водим Пригорце
Да од Будве освоимо града;

Када Вуку ситна књига дође
 Виђе Вуче што Владика пише,
 Па ускоћи на ноге витешке
 И окрочи дора претплога,
 Узе собом войске неколико
 Све Нѣгуше, и Теклиће листом,
 Пође с войском пут Боке Которске,
 Брзо пође а јошт брже дође
 Међу Котор и међу Трону
 Те затвори Котора тврдога,
 И Которске скеле свеколике;
 Теке Вуче Котор затворио
 Владика се са Цетиня крену,
 И са собом узе Црногорце
 Брзо иде под Манне дође
 Баш на спрема Будве и Француза:
 Кад Приморци оно разумѣше
 Сви Приморци на ноге скочише
 Хитро дошли они под Манне
 Под Манне код Петра Владике;
 Ту се войске двіє смієшаше
 Црногорска и са њом Приморска,
 Кад се войска сва искупи листом
 Тад Владика на ноге устаде,
 Па овако рієч проговара:
 Црногорци браћо и Приморци,
 Како бисмо Будву освоили

И Французе у ню затворили,
А да много крви не проспемо

Од нас браћо ниш од Француза,
У то Петар Бурашковић дође

Владици се поклоніо дивно,
Поклоніо на га полюбіо,

Па Владици Петар бесѣдио;
Ја знам добро мили Господаре

Какоћемо Будву освоити,
И без много крви утрабити;

Колико е у Будву Француза,
Толіко е наших Пандура,

Од Приморја и од Триобћене;
Но Владико ситну књигу лиши

Шилы књигу Будви на край мора,
У ню поздрав свакога Пандура

Пиши ныма да заметну кавгу,
Са Французом по Будви біелой

Сви ће тебе послушат Владико;
А кад кавгу заметну Пандури

Ласно ћемо освоити Будву.
Када Петра разумъ Владика

Еданак е књигу направіо,
На Пандуре књигу одправіо

У књигу их мило поздравіо,
Поздравлям вас од Будве Пандури

Но почувите мене соколови,

Како сјутра сљина зора сине
 Устаните како соколони,
И по Будви кавгу заметните
 Како кавгу ја чуем у Будву;
Ј ћу с войском брзо ударити
 Освоити Будву у крај мора:
Кад Пандури књигу приватише
 На њо ми се хитро окупише,
Па стадоше чинит договоре
 Како ће се побити с Французом,
Него вели Ивановић Вуче:
 О! Пандури моя браћо драга:
Владика с дошца под Манне
 Са Владиком двије Бановиће
Црна - гора и Приморје равно,
 Но да браћо сложено устанемо
И да тврду вјру уфатимо,
 Уфатимо да се неиздамо,
На Французе сложено ударимо,
 Удри браћо сваки на својега
Ј ћу први почет на еднога;
 Тад Пандури вјру уфатише
Да ће сложено заметнути кавгу,
 Па Владици књигу одписаће
Да ће кавгу заметнут у Будву,
 Но да войску пред Будву примакне
Приђе сване и зора огране;

Кад Владика одговор примио
 И видио што Пандури нишу ,
 Одговор му у свануће дође
 У тај доба окренуо войску ,
 Доведе е пред Будву біелу
 На велю е воду починуо ;
 Кад га виђе господа Францеска
 Поче бѣжат Граду у ограду ,
 Но да видиш лда из ненада
 Пандури им бѣжати недаю ,
 Него на њих слојно ударише ;
 Пушку пали Ивановић Вуче
 Пали пушку на Крићановића ,
 Дивно Вуче њга погодіо
 Живо му е срце опалио ;
 Другу пали Прибиниовић Станко
 Уби Станко Франа Капетана ,
 Дође Иво Зече из Поборах
 И он уби Попа Матковића ;
 Тад Пандури други поскочвише
 По Будви се с њима пофаташе ,
 Кад Владика чу по Будви кавгу
 Таде войску пут Будве пуштио ,
 Ал од Будве отворена врата
 У Будву е улазила войска ,
 И по Будви пофата Францеца
 И освои на край мора Будву ;

Кад Владика Будву освоіо
 Шилъ кнѣгу Гувернадур Вуку,
 Послушайме Вуко моя слуго
 Я сам ево освоіо Будву,
 Сутраћу се Грблѣм окренути
 Каћу доћи на Солила равна,
 На ливаду шатор ћу распети;
 Него сутра удри на Троицу
 Узми с войском Троицу фортицу, (тврдиня)
 А кад узмеш фортицу Троицу
 Хайде мене у сусрету Вуче,
 Како кнѣгу разуміо Вуче
 Каза войсци што Влаика пише,
 На Троицу пушти два племена
 Фиску чине млади Црногорци
 За бедем се рукама фатају,
 Гледа ядан Бане ђенерале
 Са бедема од Котора тврда,
 Пуца Бану срце у прсима
 Ал' Троици помоћи не може;
 Код нѣга е силни Кампаньоне
 Враг му неда п срце юначко,
 Мировати у граду Котору
 Већ он моли силна ђенерала,
 Ђенерале мио Господаре
 Дай ти мене до триста солдатах,
 Да од муке избавим Троицу

Црногорце зајмим уз планину,
 Жао Бану сила Кампаньона
 Е с јошак кукала му майка,
 Види Бане ћеће погинути,
 Ал' га никад одбит немогаше,
 Да не иде у помоћ Троици
 Већ му даде до триста солдатах,
 Кампаньоне пред њима отиде:
 Црногорци њга угледаше
 Оставише фортицу Троицу
 Кампаньону уриш учинише;
 И на њга мушки навалише
 Ал се витез брани Кампаньоне,
 Шупљ коло с войском учинио
 Сипљ оган пут сваког стране;
 Ал зафайду коло ућескоти
 Црногорци уриш учинише,
 Проломише коло на четворо
 Посъкоше стотину Французах,
 И сокола Бана Кампаньона,
 Оне двѣста у Котор угнаше;
 Па се натраг опет обратише
 На Троицу уриш учинише,
 Пофаташе педесет солдатах
 И узеше фортицу Троицу,
 И с Троице тола три четири
 Па Троицу огњем опалише;

Кад Троицу огњем опалише,
 Тад се диже Гувернадур Вуко
 И за њиме два храбра племена,
 Отидоше у сусрет Владици,
 Среташега на спрема Солилах
 Веселъ му чине из пушаках,
 То е било кад се е чинило
 Ми велимо да се веселимо.

III.

МОРАЛНЕ ПРИПОВІЄДКЕ.

ЖИТІЄ

МРЂЕНА НЕСРЕТНИКОВИЋА,

ЊИМ САМІЕМ СПИСАНО.

Сама е природа јавно предсказивада дађу бити човѣк знаменити, а и я сам то приђе рођења у сну видіо: — Прво чудо, када сам се родіо, они се исти дан уждида кућа моему оцу, у њойзи све што е имао изгорѣло, и од њ се све село уждило и изгорѣло; у та е пожар мене мати изгорѣла сестра и два брата, друге челяди сеоцке около тридесет; — Друго, када су ме кртили, отац ми се сломио низ коня и біо укопан тај истій дан; попу

који ме крстио утопила се два сина са женом ;
 мой кум који ме крстио на врата од цркве
 сломио ногу , а мамица која ми је опредѣлена
 била мјесто мајке , тај истиј дан јошт мене
 из цркве носећи на плећима уби змија не циће :

Послед смрти те мамице промијенио сам
 седам , доклеп су ми се навршиле три године ;
 од три године до петнаесте , да почнем писати
 што се са мнош догађало , перо би ми из ру-
 ках подећело , а карта пропояла , од великих
 чудесах , уши би читатељма загућеле , али
 им се заніеле , не би ни сами знали што чи-
 тају што ли разумјвају : али од петнаесте го-
 дине до данас дужан сам моя собитија свијсту
 казати , који има уши од саушњања нека чује .

Кад сам уљга у шеснаесту годину оже-
 нилису ме и дали ми чин доканције држао сам
 доканду три године напредно , и бијсам на-
 купио неколико новаца , и са свијем промислио
 у вишем званію ступити , али ме несрећна
 жена ископа : из прва прилично лијепо живя-
 смо а послед се почесмо јсовати , грдити , и
 бити , она за мой инат дај оному нешто , а
 оному нешто , такођер исто и ја доклеп остадо-
 смо без ништа , на ништа ; како остадосмо
 без ништа одмах почесмо радит едан друго-
 ме око главе , она је мене шест путах трова-

да, али сам таковога якога сложенія био, да
 ми ніе ништа могла моему гвозденому желуд-
 ку нашкодити, послед тога затворила ме у
 кућу, и кућу са сваке стране ужила, али
 јопет мојом назовисрећом не изгорѣх, него
 грдан и опалѣн утекох, али са мојом жалосћу
 лиших се еднога ока, послед те несреће по-
 шао сам на Полицију, и почео се жалити на
 мою жену: — Полиција е одмах скочила жену
 ми уфати и обѣси, а мене затвори двадесѣт
 годинах у тавницу за моя преступленія;
 но по мојој срећи у исту крѣпост у коју и
 тавница бѣше, удари гром; прах кои бѣше
 под најдоњ сводѣ у пали се, и сву крѣпост
 диже на воздух; тавница у коју я стојх' не
 бѣше у средину крѣпости, него прикрај њѣ,
 и то ме едно спасе, те не погибох, премда
 и есам претрпѣо опалѣвину, и има мало скока
 из крѣпости до на пијцу градицу али све
 остадох жив: —

Послед тога наша ме Полиција, у име
 мртвога ђе лежим, наредила млађиѣма тѣсу ме
 понѣли у цркву, и над мнош. почели читати
 погреб; я сам све чуо што су читали, и ка-
 ко су ми приготовљали гроб и друго што се
 хоће за мрца, али сам тако јко забунѣн од
 онога великога удара био да ниесам мога собом

маћи, нити им казати да ме некропаю жива; — а они пошто су све прочитали, гроб ископали, дигли су ме на носила и понесли код гроба, у њ спустили и закопали, и они се дома вратили; — право казати ніс много плача било над мном, ер сам у сав мой живот радіо, да нигђе немам човека коће ме пожалити, нити пак кога бих я пожаліо, а то сам единствено чиніо, да немам печали на овоме свісту, и ако су ми чувства и вид и сила била онієм великієм ударом забунѣна, али су ми леђа она иста прва, и она су управо знала да су закопана, кажевала им є она велика плоча, и она земля, те су на себе држали, я сам истинито мисліо да сам усобши, и да не има више спасенія, каноти оному кои є у гробу закопат, али є судба висока од людих сакрита, нѡйзи є у годно било даме іопета учини жителѣм под мѣсечног круга, а ево коієм начином:

Велика болест би у народ многе стотине хилядах од њ помрісше, тако да већ бѣше и гробя нестало ђе ђе се копати, почеше нове гробове отварати, и по пет шест у одному закопавати, я и ако сам біо закопат, али сам чуо неколико разговора онієх людих, кои су мало тврди били на уци и кои су мисли-

ли што сами нечују да нитко нечује, доиста им није дошло до ума да оно што они зборе чује нетко и у гробу: — послед краткога времена, не само дае дошао збор о мому гробу да се отвори, него што више чуле су се и мотике на њм ће га откопају; мое у-труђене плећи мало су одахнуле, када се макла она велика плоча с њих, ели еднога човека кои на ови непостойни свиѣт, пасе и гази, кои с нетрпљивіем чека да се една ствар сврши, колико я бѣдни послед трехдневнога жителства у гробу, да ми мрачна гробница макне црну завѣсу смрти и одкрије свиѣт човеческога живота.

Добри работници брзо работајући дођоше скоро до моего тіела, я како виђех свиѣт скочих како хрт с покровом у руке и утечем између работниках; работници зачуђени тако-вїем страшнїем виђенїем, онїеме и попадају около гроба, мислећи и воображавајући себе да сам вампир или какав други нечисти дух, кои дави и мучи умну животину. —

Я како се од њих освободим явїм се онїема те су ме копали, и кои су знавали да сам укопан, и почнем им причати, не, како се са мною догодило, него како є дошао анђел код мене и рекао ми, да устанем, и да

се явим проповѣдник свѣту ; (стара ме суевѣрна глупост к томе повуче , не помислих е се просвештеніе не да томе данас ниђе помолити) , и кои ме буду слушат да ће бити спасени и сретњи , кои ли не узоће , да ће бити казниѣни , не само на томе свѣту , него преварих се рећи и на овоме .

Народ каноти лаковѣрниѣ и непостояни , наче се гомилама около мене купити , и я почнем причати , и поученіа различна народу давати . Оратор право казати ніесам велики никад біо , али е доста било , што су виђели пришељца из непознатого им края , и то е єдино недопуњавало недостатак моего краснорѣчія . Али сво е часа погибох :

Прво што испустих ріеч , кои ме не узоће слушат , да не само што ће бити казниѣни на онај свѣт , но што више , и на овај ; у народу е ова ріеч крѣпко остала , и готово свою силу изгубила , за што я ніесам мога произвести нѣ глас у дѣлу . Силом невидимом , а видима е над којом више власти има ніесам , но над невидимом у руке другіех била , кои е непустаю без толяге по мозгу другоме ; али све кое како међу старомодницима добро бѣх и пазаху ме , мое погрешке и ако их бѣше много , бѣху непримѣтне нѣиховоме густоме

уму, и руњавісма ушима; проповіедах непре-
 стано на улицама, по домовима, и на свакоме
 мѣсту; од више чуда каживали су ми да и
 када спавам у сну непрестано проповѣдам,
 како коме се у што хоће, док едно јутро у
 љвзем у едноме великоме зданију, загледим у
 нутра, и видим много народа, помислим ево
 згоде овђена се могу напричати, и ово ми ве-
 лико обштество може име свуда огласити,
 зађем међу њима и почнем говорити по оби-
 чаю моме, но я јошт и неизговорити ріеч,
 а они се начну сміяти, запитах што су так-
 ви безбожници, они одговоре да су ђаци кои
 слушаю филозофію: нестидим се казати за мр-
 шени читатељи да сам то име филозофія ту
 први пут у моему живету чуо; я их уни-
 там јопета а какво є то животно филозофія, те
 вас тако учи да се подругуєте с проповѣдни-
 ком кои се из гроба дига, единствено ради
 тога, да люде обрати к добру и к душеспасе-
 нію; када они то чуо јошт се више почну
 ругати и граяти около мене, а међу тіем се
 окупи народа јоште свокоякога на ону граю;
 збор се задіє свакояки, шта я проповѣдам, од
 кад, и к чему моя проповіед води; нико ніє
 уміо томе одговор дати, но почну говорити
 да су мое проповѣди различне, и да є све

една противу друге; а истина да сам то и сам знао, али ми није могло напоследку бити, да у колу не играм кое сам заврга сам; али я мислим све се сѣаше на прву оставити, да враг недонесе оне кои су ме закопавали, и одкопавали:

Како они уљвоше почеше говорит о моему закопу и одкопу, нађоше да е то обое било у три дни, я се најприђе бранях да није него од еднога до другога било двадесет данах; најприђе се на ову држах, а послјед када виђех, да су они затегли на три те на три, спуштах на шест, чуше ли ти они ову рјеч сви еднијем гласом викнуше: вежите. Свезаше и на суд одведоше пред суднице; суд не сѣда друго ништа него да суди, и ко им часов замуљуак испод руке пружи да прифате, по ваздашнјему њихову обичаю, судише и одсудише, да ми метну камен о грлу и са мноу у море, како с хулитељѣм светога.

Млађи како чуше мою одсуду, мене за грло, свежу ми руке наопако, камен велики о грлу, и са мноу у море: — дојста любезни и заплетени читатељи, та ми није лакшија била, него тежа од оне прве несреће; ер сам у првој био забунѣн, а у овој потонью ни сам но здравје и чистје памети него игда од

када могу себе знати, а може сваки по себе знати, и вообразити каква би му та ура била; али иначе не могло бити ере дѣчи непитаю. —

Када ме најприје бачише у воду почех пливати, али тегота онога крша не даде више, но три пута махнути, него ме одвуче к' дну, јошт на дно не падох, доклена ме поче нешто теглити, чудим се што је, када видим али мрежу вуку рибари к крају, у што се рибе уфатило много, и ја баш на средину међу рибом попао, веома су ловци мрежу живо теглили и весело, ера су познали по теготи, да се у њо много рибе уфатило, не много тежећи извучоше је на крај, како ме угледаше, повикаше ха! ево утопљник у ову мрежу уфаћен, узеше ме међу собом и изнјеше на пиесак и бачише мјесто мртвога, а повратише се да рибу из мреже ваде и да је дјеле, пошто је подјелише, онда почеше говорити, хайд те да овога бјднога утопљника закопамо, да га не јо звѣрад на ови пиесак; ја све чуем али не могу собом шенут, него сам горе забунѣн и умрѣн био, него први пут; они дођоше мало пиеска раскопаше, мене положише, и пиеском засуше, али дојсто нијесам чуо велике теготе, ера много пиеска нијесу на мене били насули; него сам могао свагда познати каде се смркнуе

или када сване, ту сам лежа (и доста ми се учинило спокојно) три дни и три ноћи, а четврти сам дан искочио испод онога піеска здрав као тић: — и за тога сам шест пута био кужинаром, пошто сам видио, да ми ни то званіе и чин неће никако за руком, оставіо сам га; а просіо грацкога управителя, да ми нађе мѣсто на морској служби да служим ера ми се на сухо било веома додіаю.

Градоуправител био є чевѣк веома добри, моя га є прозба уболѣла, у брзо вриеме наша ми є мѣсто ђе ђу служити на мору; ясам є охотом пошјао, и почео служити, за нажди-синсію, истинна да сам званіе имао мало, али се то негледа на манѣ званіе, него на задовољност, еремо свакояко сви на свіету ништа, и мали и велии; а какоє човѣк задовољан он є срећан: я сам заисто тіем званіем био и срећан, и задовољан, више него Адмирал нѣговіем; а међу тіем нажижуђи синсіе, научих се и я дувати, док у очи светога Вртоломія, прекретних се издох и сѣдох на брод, на єдну врећу црне масти, синсія ми є у уста али су ми мало уши згріате, ере є свети Вртоломія био нашему старѣшници именяк, и свеми долази охота нешто пливати; док по мојој и мое дружини несрећи, заспим, и пре-

вадим се пиян преко оне вреће црне масти, а угљев из симсије падне на врећу, врећа се зажди, а она маст каноти лучна, запали се и разлије по броду, одма се брод сав зажди; ја ништа јошт од те несреће нечуем, но спавам ка и заклан, доклеп огань дође до мене, тада скочих и покликох, кои бише на врху брода скочише, почесмо тулит, али се јко било разгорѣло да нијесмо могли ништа учинит; него ја само четрнаести скочих у море, и почех пливати, а онизи те су у броду други били около 200, они јошт ништа нечују доклеп огань дође на топове, топови почеше пуцати, и они тада скочише из брода, али за фајду не мога ни едан жив ни до мора скочити, акамоли утећи, него сви изгорѣше у броду; јошт од нас четрнаесторице убише топови 6, а 8, остасмо пливајући; пливѣмо к' еднеме градићу кои бѣше од брода 23 миља, недођосмо до по пута, сви се потопише до ја самотрећи; тада ми дође на ум оно приђе несреће што ми се оцѣело пливати, и почех сам себе говорит: пливај Мрђенс, ерети се мало приђе хоѣаше, имаш ће доста некате прође миса; о много муке, и дугога пливана изидем на сухо едва жив; почнемти мислити, куда ћу несретњик отолен и штаћу: но дуго

вислећи, смислих на едну да се потурчим и да у турску тражим среће, ће е јошт нико наша није, него како смислих онако и учиним.

Пођем краем мора, и дођем у град Селаник, ту се потурчим, и език Турски у мало времена научим; отолен се кренем гласитоме Махмут Паши Везиру Скадарскоме и пођем, не станем ни ту пуне два месеца; доклен Везира Махмута посѣкоше Црногорци, код њѣга бѣх кад га посѣкоше, и малу рану добих у десну руку; — отолен махом побѣгох преко Кучах пут Србије, ће бѣху неколика сила Турчина именом Дахије, малу республику приметили; код њих стадох неколико времена мирно за драгомана, док несрећа моя, која ме свуда љера, и за гробом ће (ако што од мене буде), побуни ти се Срби под Црнием Борђием, скочи са сваке стране потуци Турке по Шумадин; попали им куле, узми градове, турске поглавице Дахије све изсіеци, и учини шта љу више досађиват писанѣм Кара-Борђиевски, ту ти у мало са свиѣм непогибох, да добра коня не имах, те на њѣга измакох пут Ниша: — отолен бѣж преко Рације, Арбаије, док добѣжим у Лиѣпну гласитоме Али-Паши, овај ме храбри Паши прими у число својех тѣлохранителѣх, ту мишљѣх еђу мало починут,

него да видиш, не да наопака судба, коя ме
 ћера почивала : мой господар Али - Паша Те-
 пелевац, завадити се с' Султаном Махмутом,
 Султан на нѣга войску, затвори га у град
 Љьвину, с' немного другах, томе с' крива ску-
 пост Пашина е нас више не бѣше, него како
 било да било, бранисмо се за годину юначки,
 доклен дође лукави Хуршид - Паша, кои на
 божу вѣру срамотно и безчасно превари Али-
 Пашу на станак, и приеваром га посѣче.

Како нѣга посѣче, многе нѣгове тѣлохра-
 титель на исто мѣсто посѣкоше, а мене жива
 уфатине, и дарова ме Хуршид - Паша, Рейс-
 Ефенди како роба, ер мишляху да сам Грк;
 а када се казах Рейс-Ефенди, да ниесам Грк,
 него Турчин, он ме одмах покљони свосму
 пріятелию Адмиралу флоте Турске, Капетан-
 Паши; Капетан - Паша ме узме за своєга Ка-
 марієра, доходе често гласови Капетан - Паши,
 да буна, коя се бѣше дигла у Грчкој неуту-
 люєсе, него распалює и на море и на сухо; я
 сам се све печесову моему чуду из ове бу-
 не нада, кое ме и задеси, куд ће моя несре-
 ћа него мене на врат :

Диглоше се три најсилнія Царства Грцима
 у помоћ, они се кѣма не би дигли у помоћ,
 да их ниє моя несрећа дигла, с' коіом се већ

бѣх прежеліо, исто ка и она са мном; овиѣм трема Царствима, мука се наклони да коме помогу, (ер се све бое, из међу себе, да едно друго не превари, и да се њихова помоћ неби у корист еднога обратила, која би га више силнијем и грознијем учинила њима двойци, и свой Европи; е да њих, и њину браћу ова хила несмета, давно би прекинула луна царствовати на истоку, мѣсто њѣ би се осіява исток с' сунцем истинога просвѣштенія Европейскога; неби у Византију закони царствовали, коиех се највиша светост состои у просуће крви хришћанске); него када се наклане коме помоћи, баш му помогу, како требуе, они Грцима тайно помагаше од сваке стране, ка и поправко може; но кад виђеше да им не могу помоћи тайно, колико Грцима требуе, доклеп себе поставе на биће политическо, онда се рѣшише јавно, и ударише под Наварин на турску флоту; кое бродове ту не разкрхаше топовима, и огњем не изгорѣше, оне разђераше:

У та жестокии орски бой я се не нагнах код Капетаѣ Паше, него на другој фрегати, од кое ме исти Паша бѣше учинио заповѣдником, приђе боя седам осам данах по несрећи мојој, та се моя фрегата у највишцу ѣскоту нагна, браних се јоначки, но што ће мое само јонаш-

тво учинити, кад друга флота сва потону и побъже; најпослед и за дугога бранѣња, упадише и мою фрегату, я по староме моему обичаю, како чух врућину њиц у море; поитам и изпливѣм доста брзо на край, кои не бѣше предалеко; како изиђем на край, обратим се, и останем зачуђен из каквога сам се огня успіо спасти, помислим, сада али сам дужан срећи пріеварной захвалити, али несрећи хитрокрилой; речем у себе, несрећи не иде захвала, а срећи неимаю рашта никакве захвале учинити, ер јошт никад на мене није оком милостиво погледала; и тако ниђу едной ни другој, него мојема вадятніема ногама и рукама, кои су ме од погиби спасле.

Ту мало на бриегу починем, док се осушим, отолен се кренем управо пут Цариграда; како дођем у Цариград, одмах изиђем пред Рейс-Ефендіом: Рейс-Ефендіа како ме виђе, одмах ме познаде, а и извѣстно му е било од друге стране мое јонаштво, и мое фрегате, и дојста е мислио, да се нећемо већ виђети до у Тандариху, (у Едем Турски); како ме види, рече ми, добро доша Селиме, я сам мислио да си ти шент (праведник), а тебе ево јопета у Стамболу; тек што то изговори, пође у своју одаю, и до сахата до

два, донесе ми едно писмо, и даде ми говори: понісеш ово писмо великоме Везиру; я боль брже, оно писмо понесем, и дам га у руке камарієру великога Везира.

Сютридан ти мени дођи (како коме се хоће у чинове уздуж и попріско), буирунтія од великога Везира, с којом поставля мене Топчибашом на Варну; я на врат на нос како кога нужда ћера, ноћи и дневи дођем ти у Варну, примих се своєга званія: ако ће те да ви управо кажем, ту сам наопако живіо са сваким, а особито сам біо ћерат од натмуренога и мрзновалястога Юсуф-Паше, али све имах оно своє платице о којой висах, ка и капля о листу, што е рећи ни жив ни мртав; — доклен се поче рат, (у зли час за Турску), међу Руссіом и Турціом: ова рат зна сваки каква е била, и у какво е станъ метнула Турско царство, од тада Турска не брои се нигђе могућством и силом, у число великієх Државах, до на карту, од тада е горди владац Цариграда свою слабост позна, и почео своє паданъ завѣсом просвѣтленія покривати: од како се поче рат доклен се сврши, да ви кажем замршени читателъи мое яде, и страданъ, и овђен напишем, бисте сміюћи се плакали, ербо би сте се дужни били сви риш-

Ћани сміяти и веселити, слушаюћи възторже-
 ствованъ послѣдователях Христовіех, над сліе-
 піема синовима Мухамедовіема, с друге пак
 стране дужни би сте били по човѣчеству пла-
 кати, када бисте разумѣли мое страданъ, али
 я ако намъравам нештећети ваше уши, намъ-
 равам вашу волю чувати, да вас недоводи ни
 до велике радости, ни до велике жалости, ово
 мое сміешно замршено житіе; зато небу ни
 описивати моя страданя, коя сам претрпію
 ове рати, еле на доспіетак рати, пошто се
 мир учини, мене Русси из робства пуштише,
 у кое ме бѣху уфатили, у бой када се поту-
 че Дибичъ с великіем Везиром Мехмед Решид-
 Пашом близу Шумаіе.

Я из Одесе возом управо у Цариград к
 староме мосму покровителю Рейс-Ефенди, у-
 лѣзем у двор шѣгов; када дођем у нѣгову о-
 даю, ће прима ріетко кога; (то се зна мене
 забранѣно ніе било од нѣговіех слугах, ер су
 знали колико ме нѣхов Господар любіо): ка-
 ко улѣзем у нѣгову одаю, кад ево шѣх се
 заклет чояк са свіем мене непознати коєга
 ніесам чиняше ми се нигда гледа, погобіо се
 ка и ралица, поцрнію ка и kota, осушію се
 ка и вериге, управо рећи да бѣше у живот
 Ёзоп шѣх рећи е он; помислим е часов ме-

не непознат Турчин, кои е код Рейс - Ефендіе у часово велико почитаніе или усвойство; запитам га, ели ми могуће улѣсти к Рейс-Ефендіи, он ми одговори: али ме не познаеш Селиме я сам исти за коега питаши. — Како чуем, скочим на ноге приступим к нѣму с поклоном по обичаю Турекоме, и са стыдом га упитам од кое е болиести бон те живот онако изгубіо? одговори ми: „мой драги Селиме, я нѣсам болова ни од какве болиести, но каже знаши да сам я глава Турске дипломатице, и ради великіех и замршеніех пословах те сам има ове рати, похудио сам; ербо е давно речено тешко дипломатику у слабу и нелку Државу, он е вазда крив пред своіем начальником“.

Тек он ово изговори, я му се препоручим, да ми нађе мѣсто ѣе бих мога свой хлѣб имати, он ми одговори даѣ ме узети код себе за различитіема дѣлима, куд буде потреба да ме пошалъ; я сам се томе обрадова ербо сам мисліо да ѣу мало несретнѣик починути: поѣдем из край нѣга у куѣу кою ми е забиележіо, за мое стоянѣ; таман мѣсец бѣх я починуо, и моя несреѣна; док ево ти к мене заповісд у куѣу од моего начальника с коіом ме одправя исти за неке свое послове к Мустаї Паши

Везиру Скадарскоме, од кога исти Рейс-Ефендія понеколико мита на годину примаше; то исто мито мене одправи пут Скадра; ер му га Мустај Паша не бѣше пошлѣ од почетка рати с Руссіом; да питам Мустафу, чesова е то причина те е он то пошлѣла вѣ прекинуо: —

Одкренем се из Цариграда, и пођем пут Скадра, како доспѣм у Скадар, мене ти одмах уфати Мустај Паша, и метни у тавницу, помисли е сам шпіон из Цариграда послати, да му град уходим и нѣгово намѣреніе разуміем; (зашто се он у то исто врѣме бѣше завадіо са Султаном): у ту сам несрећну и погану тавницу стояо три мѣсяца, послѣ три мѣсеца освои велики Везир Мехмед Решид-Паша Скадар; и нѣгова Пашу посла Султану жива на дар; како Скадар освоише, мене из тавнице пуштише, како ме пуштише, замолих се да ме изведу пред Мехмед-Пашом да му кажем ко сам; по мојой молби, изведоше ме пред Везиром, како ме изведоше, я кажем Везиру да сам посланик Рейс-Ефендіе, и за више увѣреніе, дам истоме од Рейс-Ефендіе мое пуномоћіе; како га Везир виђе, узме ме код себе за (хазниѣатипа) касе писара; я му се много молих да ме одпушти к Рейс-Ефендіи обратно, али нешѣ, ни-

како, него писа Рейс - Ефендиј како свосму познатоме пријателю, да му не буде жа, е ме он узима код себе хазниџитапом: Рейс - Ефендија одговори му да му жа није, ербо е зна што се са мном у Скадру догодило, и тако ти я останем хазниџитапом код великога Везира, я сам ову дужност испуњава код нѣга све докленсмо стояли у Турцију Европайску. А када дође заповјед великоме Везиру од Султана, да поита што брже може пут Цариграда, придоданоји у писму и та несрећни глас, да му е войска у Сирію (близу Алепа), над којом е био заповједник Хусейн - Паша, са својем разбијта и у бѣгство обраћена; да Паша Египетски страшно напредуе, и да е већ улава у Конію: —

Велики Везир како прими заповјед од Султана брже болъ и ноћи и днєви, док дођемо у Цариграду; како дођем у Цариграду, велики Везир пође одмах Султану, а я останем у нѣгову кућу, док ево ти га трећи дан е ферманом Царским у руке, конем га поставя Султан началником Арміе Турске у малу Азію; а Хусейн - Пашу смиче е те власти; великога Везира виђу весела, узиграе, познаем на нѣга, е му се чини еће све учинити, како што е у Босну и у Арбанію учиніо, ње му се мало ко и противіо; него заисто колико е

гођ он весео био, а сам три пута по веселин
 био, ербо сам дісно знава, (како виђу ли е
 данас дан), еће нас нечесово чудо задесит.

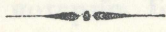
Одправимо се из Цариграда, пут назначе-
 ного мѣста с великом славом, и у кретаню ме-
 не учине Пашом, и даю ми два репа коньски,
 помислим ту ха! несретњи и Ђорави Турци;
 у што стои ваша слава и чест, у репове
 коньске: о безумни роде! оно ли се у вас о-
 божае што е Бог да едноме животноме да се
 од мухах брани; него колико гођ вичем, јо-
 пета ми ја ніе е сам Паша, у зли час за
 мене, а лѣвше ма шћаше бити да остадох при
 првоме чину ербо шћах у Цариграду остати: —
 Што ћу продужавати збор, дођемо близу Ко-
 ніе, и четврти дан побісмо се с Египетском
 войском, Хусейн-Паше би бой при нашему
 Наполеонскій, он се баре одржа на пољ три
 четири сахата, а ми ни четврт од нѣга; него
 како се заћедосмо, наша войска ка и поправ
 неуређена бѣж, а Египетска се пушти за нѣом
 пороби е, посьче и раићера безтрва, што
 више и великога Везира уфатише жива; та-
 кођер и мене и многе друге код нѣга: и од-
 прави нас Ибрахим Паша своему оцу Мехмед-
 Али робима у Капру

Ту робуюћи, највише смо се занимавали

читаньм газетах Европейскіех видимо да ради о миру Англія и Франція, и да се рісчима показую пріятельи Султану; и дойста му пріятельи есу и били, и раднли су да се мир учини међу њим и Пашом Египецкіем; али неђе друго но у Цариграду, него посліед дугога мотаня виђе и Султан, али му неко и каза, какав му се скок наређуе; те ти он брже бољ молбом к Цару Рускоме, да га избави од погубіе, коя му се на праг од куће примакла.

Цар Руски е побѣдител Махмутов, и избавител Махмутов, посла му помоћ, коя устраши Пашу Египецкога, и пригна га учинити мир са Султаном; како се учини мир, великога Везира и нас око њѡга пуштише из робства, и одправише возом у Цариград; како дођем у Цариград, изиђемо пред Султаном, он нас прими лиєно, што се њесмо падали; и да некое оно мѣсто, а некое оно, а мене учини главніем учителѣм и воспитаником госпоцке и ханске дѣце у Цариграду: — Заисто сплетеносмршенни читательи, чини ми се да више среће неђе имати ови ученици него њихов учитель; ово вам оволико сад излажем на карту, а што ће се посад са млом и с мојема ученицима учинити, то се неђе моћ на два ни на три листа карте исписати, ноће се ту шћети време брем-

цато карте; ербо сам я доста млад, толико су ми шестдесет годинах, па ево видите колико ме несрећа ћерала и мучила, а мене се чини како нешто виђу око себе, да јој јошт не-сам ни реп видіо; ербо се сложио Лондон и Париж, међу којима е мало кад слоге било, и о некоме крупно шавте.... били их за срећа моя могла нагнат, да ме и одолен претресу?... чини ми се какве сам среће могли би лако, ако их не смету ова четире слова: Н.... или Н... Н... Н...

ІЗИСЪ и ТИРА.

Ніе се толико крви на Сатурновимъ жертвеницима пролило, ни у храму Тевтатовомъ ніе было людство тако гажено, као што га е Мухамедъ газио.

Кадъ се овај варалица у Асиі подигне, и себе за пророка божія изда, намъри Аравио или о својој будалаштини увѣрити, или се нѣмъ жителъ сатрти.

Велика дарованія овога опакогъ лажливице много су му помагала у нѣговомъ предпріятію; онъ счепа мачъ, и свуда сечно пролазећи, покори Асию подъ ноге свое.

Онъ увѣраваше, да мѣсець у свомъ рукаву носи; естественни разумъ човека немогаше то вѣровати; но кадъ онъ поче са своимъ мачемъ доказивати, Арави претраше се, и — морали су му вѣровати.

Калифе и Министри Султанови біяху строптиви и развраћени люди. Мухамедовъ духъ разоренія и пустоши тпняше у ньювимъ прси-ма, а народъ яданъ стенише подъ облеснимъ и глумимъ мучительима, кои страхъ свой біяху задали, не само Аравскимъ синовима, но и Европейскимъ Кралъвима.

По Абулфедовой истинитой Исторіи; и по Абулфрагову нечисленію пало є три милиона мртви люди, докъ є Мухамедъ свою лажливу науку и Алкоранове истине, као што треба доказао и потврдіо. Бѣсни Турци мучили су и смцали свакога, кои Мухамедову науку не хотѣо примити. У то свирѣпо доба родисе Изисъ и Тира, братъ и сестра, два дѣтета прекрасна, и сувише любезлива. Изисъ біяше найменши од све дѣце, а Тира найкраснѣя одъ своіо дѣвойчица. — Као што цвѣће сваки данъ веће личе, исто су и они тако безлюбно росли, и радовали се о своемъ бы-ћу — Мулибетъ біяше имъ отаць, а Оритона мати; обадвое добри као сунце, и благи као мѣсець. Мулибетъ и Оритона живили у одной пустолини у Аравіи, служили су ономъ божеству, кое имъ є ньюво срце показивало, чинили су добра, и били су срећни. Изисъ и

Тира, плодъ нѣгове любви, сва имъ є радость быліа и сладость нѣговогъ живота.

У такой среѣи живляше Мулибетъ до свое тридесете године, докъ му Мухамедова наука и бѣсноѣа срце не нерасчупа, и покой не одузе. Да лажливомъ пророку вѣруе Мулибетъ, ономъ, кога я псуемъ и проклинѣмъ? неѣе то бити, не! Варалци вѣровати неѣу я, говораше Мулибетъ, него дай жено, да мы бѣжимо изъ овога мѣста, у комъ се законъ божи съ мачемъ намеѣе. Мулибетъ и Оритона стану са своіомъ дѣцомъ бѣгати, но Мухамедови приверженици ухвате иѣ, и за освету побію. Сироту Тиру счепая, те є не-удъ однесу, а Ізиса предаду едномъ учителю, да га Аикорану научи.

Кодъ нѣга стояше Ізисъ до свое двадесете године, гдѣ му често на память долазаху нѣгови ядѣи родители, и сиротна сестрица Тира. Внутреня мрзость на Мухамедову науку и на нѣгове послѣдователь нѣе се у нѣговомъ срцу искоренявала, но паче выше ражжала; онъ неби престаяо ноѣу оплакивати грку смръть свои родителя, заклинаюѣи се и преклиняюѣи, да ѣе се Мухамедовомъ бѣснѣу осветити. Учитель или факиръ, кодъ кога Ізисъ учаше, зваше се Мулика, кога народъ за свеца држаше

и управъ обожаваше. Неговъ начинъ живота бѣше вишнѣ преко мѣре строгъ; онъ друго не еѣяше осимъ кореня и травица, мучаше тѣло свое, и по цѣли дуги данъ сеѣаше на жестокомъ сунцу. Говораше се меѣу люда, да е онъ роѣакъ са Анѣлима Мухамедовима, и да има даръ будушта пророчесговати. Гомилама врвѣяше народъ нему, любеѣи му стопе, кудъ бы ходио, и басамаке кудъ бы прогазио довлачеѣи му свакояке дарове; но любимаць Мухамедовъ никакве дарове нехоѣаше примати, него бы Анѣели ноѣу носили ела и остале поклоне на небо, а факиръ бы казивао, да нѣи Богъ узима себи на ѣертву —

Варалица умъ ласно заслепиги кратковиде оче просте челяди, и преварити слаби духъ простолюдина; а плаха ревность (ванатазамъ), преваре найяча подпора, може разумъ оковати и срце окаменити противъ сваке истине; но има очію, кое своіомъ бистротомъ крозь найгушѣу помрчину, виде и наладисе таковиехъ срца, коя се никаквогъ на свѣту оружія небою, истину исповѣдити, и таковиехъ душа, кое свѣтліомъ зракомъ просвеѣене, имаю прилично добра понятія о истини. Добри младиѣъ Изисъ имаѣаше веѣъ у своемъ срцу нѣко чувство истине, кое изъ дѣга никакви страхъ немогаше

прогнати, и одъ кога никакавъ торокуша немогаше га одвратити; нѣгово срце нѣ се дало преварити. Онъ немогаше одъ велике мрзости гледати како се Дервишии непрестано у наоколо на прстима врте, и са записима у издрпанимъ димліяма скитаю. Нѣга непрепадане звѣрка одъ оружія манитвехъ Турака; онъ се недяше обѣханѣмъ пророковимъ обманути, веѣъ се у себи смѣяше лудой нѣовой лажи, а у срцу жалаше оне ядне обмануте послѣдователь. Огкрићу я свету варалице, говораше онъ, и осветићу се я нѣйма за мое сладке родитель Мулибета и Оритону, и за мою драгу сестру Тиру, кое су они одъ мене свирѣпо отели.

Изису набрзо десисе, те открие све ниове тайне. Нѣгово любопытство, да све глди, да све зна шта се ради, сазна имъ нѣке потайне трагове. Найвыше чуѣаше се онъ жертвама, кое проста челядъ мисляше да Богу приноси. Како то? говораше Изисъ у себи, заръ онай, кои є све створио, заръ онай, изъ чіе руке човѣкъ свою храну добива, заръ онай, одъ кога све на овом, свѣту долази заръ се онай съ поклонима людскимма храни, и одъ крви, коя се на жертвеницима пролива, живи? Заръ онай, кои съ толукимъ милионима звѣзда заповѣда, и кои сунцу свѣтлоћу дава, заръ онъ радость свою

намази у злату и драгомъ каменю, кое му слабомощни и безумни люди на жертву доносе? — То ніе могуће. — Превѣчно существо! Я о теби вѣща понятія имамъ, нежели да би я то вѣровати могао. Како е то, да наши факири и Дервиши, кои тако строго и жестоко животъ свой провѣде, нити кадъ еду, нити пию, а опетъ су здравій и дебљи одъ найбогатиѣга Емире? Немогу никако то да докучимъ. Или имаю право што говорю, да ий Мухамедъ своимъ духомъ храни, или — — они мораю бити лаже. Чуйдеръ! ноћу, веле, односе Анђели Пророкови сва ела на небо, и ставляю ий предъ Бога на трезу! я то морамъ видити, и увѣрити се ели то истина.

У некой згодной прилики учини Изисъ оно што е намислио; украде се некако стражарима испредъ очію, и сакрие у едно нугло одъ оне велике цаміе, у кою су се найвише жертве доносила.

Нечекаше задуго Изисъ, кадъ ал' отворесе вратаица, коя су на поду цаміе потайно урезана была, крозь коя 12 факира провуку се исподъ землѣ, међу коима Мулика први бляше, а за њимъ сви други, носећи у рукама судове и бокале, съ коима трезу поставе. Ужегу се тодике воптане свеће, и служители

Пророкови посаде се на свилене софе, часте-
 њи се съ частима, кое су заслеплѣни люди из-
 доносили. Изисъ мораше све силе душевно са-
 купити, да свою ярость заузда, да неби пре-
 времена забрзао, и со тимъ свою намѣру осу-
 етио. Уздишуѣи говораше у себи: О вѣчное
 Существо! О Боже одъ сѣвера и юга, и одъ
 свію свѣтова Боже! Погледай доле на ове сра-
 мотне люде, кои твое име безчесте, и свое
 пороке за твое свето величество сакриваю.
 Пошљи громовну стрелу, и сакруши ове зло-
 чинце, и покажи се превареномъ роду човѣ-
 ческомъ у свой твоіой слави.

Юшъ се више Изисъ разяри, кадѣ іѣ
 угледа, како се съ ліепимъ винцемъ изъ злат-
 ниехъ боказа изопияше, што є самъ пророкъ
 своимъ послѣдовательима найстрожіе запреѣи-
 вао. Гледаше своимъ очима, како се безъ свію
 чувства по земљи валлю они, кои су предъ-
 нымъ противу преступленія ове заповѣди съ
 клетвомъ грмили, и кои су ядногъ преступ-
 няка съ најжешћимъ батинама били.

Вино іѣ почини, као обично свакога, го-
 ворливе и бистроумне; куцкаюѣи се съ бокали-
 ма онако весели, пуцали су одъ смѣха лудой
 простоти преварени Турака, кои су драговол-
 но пресне лажи за праву истину попримали;

у Пророка вѣровали и пѣловимъ обманама молили се.

Кадъ се вечера сврши, судови се покупе, а притворни лицемѣри врате се опетъ крозъ иста враташца, крозъ која су се и увукли. Остане самъ Изисъ, замишљениъ и зачуђенъ, шта му се очима приказало.

Задуго стояше Изисъ у пѣговой потоци дубоко замишљениъ, ни рѣчице немогавши прословити; но мало потомъ дошавши себи, покренесе са свога мѣста. Бијаше ли то санъ, или само нѣка обмана мога мечтаня? питаше самъ себе Изисъ. Та нисамъ я санио? очима самъ я гледао! — — Тако е дакле! Служитељи Алле — копма е онъ свои тайне вовѣрио, — есу варалице — есу лицемѣри! — — Но шта садъ да чинимъ? или љу мучати? или љу са зоромъ на средъ пѣце народу явити, што самъ видно, да имъ яднимъ слѣпцима свезу са очию скинемъ? — Башъ љу тако радити — то љу одма чинити! Но стан'деръ! напрасити младићу! питашь ли, хоѣлти се то вѣровати. Заръ незнашь, да е прости народъ и срце своје и разумъ и волю овимъ лажљивцима подложно, и све имъ тайне своје открио; тако садъ они съ њима владаю, како хоѣду. Неѣл'те чеддѣ као хулителя изисовати, и каменѣмъ

те побити, или те свега изкомадати? — Бути ћу, и чекаћу до згодне прилике. Претвараћу се предъ Муликомъ, и увлачићу му се, само да његово повѣреніе задобиємъ.

Са овакимъ намѣреніемъ, и са оваковимъ мислима изиђе Изисъ изъ цаміе, враћајући се у свое пребивалиште. Одъ тога часа почне се младићъ показивати Мулики снисходителни и погодни, а съ тимъ га у кратко задобије. Изисъ поста не любимаць свога учителя; а чрезъ то имађаше прилику све више виђати и њіове тайне одкривати. Онъ најпосле дозна и њіовъ начинъ, како су чудеса чинили, и у томъ свомъ проку подражавали; сазна и то, да Алла неукрашава свой престолъ са златомъ и драгимъ каменѣмъ, што му народъ у цаміама жртвуе, него да то њігови служитељи између себе дѣле. Изисъ се свакојко усмљаваше, да време свога робства трпљиво издржи, и да срећни часъ дочека, у комъ ће своју намѣру благопоспѣшно извршити. Њіова мрзость на Мухамеда немогаше се у њіовомъ срцу никадъ никако утолити, него јошъ, што е више времена пролазило, то се више и она котила и поджизкала.

Дозове еданпутъ ѓакирѣ младића предъ себе, и овако му започне говорити: Да те Алла

сохрани, и да пошлѣ свого Анѣла узъ тебе, Сыне ружичнога ютра! Ты си лієпъ као весело пролѣче у цвѣщю окићено, и пріятанъ као мирисави цвѣтакъ; твой два ока стое као два сунца; на твоѣмъ є челу господство и величество, оно є престолю твоего великого духа; ты кадъ се шеташъ, идешъ као какавъ маади Богъ, а за тобомъ слѣди удивленіе и страхопочитаніе. Захвали Алли, да те є духомъ истине и свѣтлости надахнуо; Пророкъ те има у вољи, и башъ те є за велика дѣла изабрао. Приступи къ мени любимче небесни! и чуй изъ уста мои као найнижегъ између служителя великого Пророка, шта Алла хоће.

Има већ три ноћи, да ми се Мухамедъ непрестамо показуе, овако ми говорећи: Изисъ є мой любимаць, и принадлежи у число мои служителя. Хоћу да онъ мое име по кругу земномъ распространява, и да невѣрнике гомилама обара; онъ нека Хірканске рисове и Гетулске лавове са крвљу мои неприятели напая, нека мое име влада по земљи, и некъ му се сунце и месецъ кланя. Тако ми веляше Пророкъ. — Я се поносимъ съ тобомъ; досадъ самъ быо твой пріитель, и твой учитель, а одъ садъ самъ соучастникъ твоегъ званія. Не плаши се младићу, но айде радостно путемъ,

на чіемъ краю чека те честь и любовь съ неба. Теби се, може быти, чини, да є онъ нераскрченъ, пуць драча и камня, али — Ізису! ако имашъ памети, видићешъ да є онъ утврєнь, раванъ, и пуць цвєћа. Чуй да ти тайне откриємъ, за кое проста чєлвдъ никадъ знати нећеду. Не живе сви факири, ни Дєрвиши онако строго и мученически, као што су нѣки побожни суевѣрци започели. Ласно се мы обикнемо на оне малє неприятности кое издаю пуку строгость нашего живота. Што се мы мало по тѣлу изгребемо, што се мало изшибамо, и што неколико ока о врату обѣсно, што мало крови при овой простояной обмани проліємо, то с ништа, — ласно ћешъ се научити, да прєпеку сунчену и мразъ поднесєшь. Помисли да све то, и юшь выше, подносити мора сваки землєдѣлаць и грађанинь у своимъ трудшимъ пословима; пакъ шта имаю зато? текъ малу награду, кою се зноємъ свога лица добиваю; па и одъ те нєсу властни господари, єрбо выше одъ половице узима имъ Султанъ и нѣгове слугє, а другу поливицу несмѣду да уживаю одъ стра и трєпєта свога Пашє. А мы се валямо у свакомъ изобилію, све є наше, а ништа нерадимо. Чєсть имамо и одъ госпode и одъ простоте

коя намъ ногу грли и любви, и прахъ исподъ
 наши стопа у найвећемъ страхопочитанію ку-
 пи и оставля, знай да е наша трпеца скупоч-
 цѣнія, него ли Султанова, и да мы повольніе
 и сластолюбивне живимо одъ икаквогъ Емире.
 Наша е трпеца пуна сла, коя прости народъ
 изъ глупости Алли подноси, и мы испіамо
 вино, кога обезумѣни Турци ни окусити не
 смѣду. Зар ти мислишь, да емо мы будале,
 да сладости овога свѣга некушамо, и да се
 мы за любовь Пророкову мучимо? Мы знамо
 за све радости и сладости овога живота, и
 уживамо ий сваки данъ, смѣюћи се и веселе-
 ћи се да су люди тако глупи и лажовѣрни.
 Изъ мудрости одричемо се мы ливно краснога
 пола, само да злобу и несправдливость одъ люди
 на себе не на вучемо; а мы имамо тако ліепи
 дѣвоичица и дѣтића, да ни најліепше буде у
 Мухамедовомъ раю нису може бити тако
 красне, видишь ли, Ізису! каква е честь и
 слава! — Мы се неморимо ни у каквимъ по-
 слима; по нашемъ челу не попада зной, као
 по утрућеномъ земледѣлцу: мы неломимо гла-
 ву мислехи, како ћемо живити, — него жи-
 вимо — болъ и срећніе одъ икаквогъ Калифе,
 и одъ и едногъ Шаха. Певнѣјаю се на нашемъ
 челу паротнице одъ брига; негризе се наше

срце одъ сада и яда; непрепадамо се мы у нашимъ радостима ни одъ каква страха.

Ето, младићу! какавъ ти садакъ путь Мухамедъ указуе! Еси л' се већъ увѣрю, да си иѣговъ любимаць? И јошъ самъ ти што хотео казати, ал' видимъ, да време сада не, ербо твой духъ јошъ са свимъ не чистъ и слободанъ, да о свему почитіа може имати.

Докъ Мулика тако говораше, васъ се Изисъ у лицу промъшваше одъ ярости, а онај мисляше, да се младићъ одъ велике радости у образи мѣняше; често се накаръшваше, да му рѣчь пресече, но мудрость му уста затискиваше. Кадъ онај престаде, прехвати рѣчь Изисъ, овако говорѣши: О любимче и пріятелю великога Пророка! Опрости, и дозволи, да и я, последњи одъ иѣгови Служителя, мое мивніе искажемъ. Мени е света Мухамедова воля, и свети путь когъ ми указуе; ма реци ми, ели оставио Пророкъ своимъ служительима какавъ прописъ, по комъ они живити мораю, или свакъ живи онако, како си ми садъ преповѣдао?

Да како! младићу, настави Мулика, да имамо прописъ у призрѣнію иѣгове службе, али не у призрѣнію нашега живљѣня. Слѣдуй мојой науки, а твоимъ склоностима; живи како

болъ можешъ; чини како ти драго, никомъ не-
 мораниъ рачуна давати; но само буди ревно-
 станъ у служби Пророковой. Гони и газии сва-
 кога, кои у нѣга не вѣруе; непраштай никоме,
 кои е мањи одъ тебе, и недай се умолиши;
 учини кои путь, кады можешъ, добро, али
 тако, да свакъ види, пакъ онда се друга твоє
 дѣла неће ни примѣтити. Буди заклети неприя-
 тель нашимъ неприятельима, и неپرестай долге
 ий гонити, докъ ий са свимъ несатарешъ. Гди
 моћи немашъ, ту употреби лукавство, и по-
 кривай твоє дѣла са свѣтисомъ Пророковымъ.
 Держи се увѣкъ Господе, и помажи имъ, да
 слабѣга подъ ноге ставляю; улагуи се око
 нби, докъ ти свое тайне не открию, па хеду
 те се онда болти, као најжесточеъ неприятеля.
 Не држи прѣтельство съ простотомъ; и твоє
 срце нека се незалюблюе ни у кога; прѣтель-
 ство е међу нама, а любовь е лудость. Међу
 нами блуди колико хоћешъ, слободно ти е.

И немой мислити, побезни Исусу! да са-
 мо факиръ и Дервинъ тако говори; тако мш-
 сле сви служители Пророкови одъ првогъ до
 послѣднѣгъ у Япану и у Хиши тако се мисли
 и чини, и то не само одъ данасъ, — већъ одъ
 неколико столѣтѣя та су правила предузета одъ
 слугу Аалини. Да бы се нашао каковъ лудовъ,

да ти што противорѣчи, пробурази га и прокуни, нека се клетва Пророкова надъ пѣговомъ главомъ збіе. Садъ пођи и размишляй сверхъ тога, што самъ ти предложио; и сутра ћешъ ми казати пта си одлучио. То су рећи поганскогъ жреца. — Колика е разлика између чистогъ светогъ закона, и између поганскогъ исповѣданія. Нису ли света она слова, коя свештеникъ на олтару Христовомъ говори, кои любовь и снисходительство людима препоручуе, кои свету науку у наша срца улива, и учење намъ Еванђелско толкуе, као единито средство, кое човека къ срећи и блаженству приводити! Ту нема никакве преваре, никакве лажи; истина сле као сунце усредъ подне, кадъ синови невѣрства у најлећој тамѣ леже.

Мулика то изрекавши пође, а Изисъ заоставши повиче; Ха! ево ти га, васъ се открио, какавъ е! башъ као потмули вукъ, кадъ овчию кожу са себе скине. О опаки човече! ты каза да сте сви таки, осимъ престога само задуђеногъ и Ђоравогъ пѣка. — Па то не најнесрећнија класса люди!?

Изисъ пуно дана пѣшаше као изванъ себе, едпако мислећи, како бы овога зликовца најлакше предъ народомъ открио; и никако немогаше се усудити, ербо е лажъ преодољва-

да истини; а несмѣяше се ни на пріятеля каквогъ ослонити, ербо између овогъ ископильногъ човеческогъ и љаволскогъ сѣмена, залуду бы срце тражно, комъ би се Изисъ пріятельски вовѣрити могао. А претворанъ већ му додјаше, и на Мулику толико мрзаше, да е волио смртъ, неголи нѣга видити; и слађе му се чинане вараицу открити, и несрећни народъ изъ заблужденія избавити, нежели на овомъ свѣту живѣти.

Међу тимъ деси му се случайно, да јошъ неко откровеніе учини, кое цѣлу стваръ са свимъ преобрази, и нѣгово намнишљно намѣренъ осуети.

Изисъ добіе мѣсто међу проче факире, и Мулика, кои сва могућна средства употребиваше, да овомъ младићу новодобито званіе услади, и изъ нѣга совершеногъ и примѣрногъ факира учини, почне га одсадъ са собомъ ноћу у цамию водити, и поклоне, кое народъ доношаше, съ њимъ заедно дѣлати.

Три ноћи, неиђаше выше Изисъ у Пророка на часть, кадъ четврту ноћъ, врачаюћи се заедно съ другима крозъ она потайна вратаица, заостане мало одъ други, и начуе неки јукъ одъ челядета. Препадне се Изисъ, поѣне преслушкивати, али чуюћи, да се врата заклю-

чаваю, стане звати, да му отворе, и да га на дворъ пуге, ербо не чиняше му се совѣстно остати затворенъ.

Хиладу немирни мисли пролазаше му преко главе ту ноћъ, и любопитствомъ и сожаленіемъ распалънъ непрестано мисляше, како ће средство изнаћи, да га нико не осѣти, да се тамо привуче, и да оно створенъ, чій е јукъ слушао, види. Но ту ноћъ не могаше ништа, са свимъ да се упишао, учинити; жа-достанъ дакле у јутру, пре него што е зора заплавила, устане, и похити дамин. Ту се презне чуюћи, гди нешто сунци, сакрне се дакле да види, шта то значи. Човекъ васъ увіенъ, и съ наградномъ машкаромъ покривенъ, извуче се изъ неке яметине, на коју опетъ, кадъ изиђе, навали велику каменциу, Изисъ се учини, као да га ніе ни видио, и тако ти онај мирно своимъ путемъ пође. У тилъи часъ онага не стане, а Изисъ наставши се самъ, орабри се, и пође да види, каква е то одушка. Шта тай човекъ чиняше овде, питаше се самъ у себи Изисъ, онъ зайста ніе одъ нашегъ реда, еръ небы смѣо овимъ путемъ пролазити; зайста быће какавъ лупецъ, кои вальда е сладка еда на жертву тай данъ принесена на-воляо, те дошао да се и оњъ мало почасті?

А може бити да є и за њово богатство освѣ-
тло? — То є и било. Но Ізису нїе за тимъ
стало, већ онъ садъ мисляше, може ли њму
за што овај путь служити.

Дрзиовено быляше њгово намърепъ, кое
онъ брзо изврши. Ізисъ одвали каменъ, и про-
вуче се у нутра. Тумараюћи коєкуда, и обия-
юћи одъ зида до зида, дође наипосле до они
врата, крозь коя обично факири ноћу излаза-
ху. Одатле се упути познатимъ путемъ, и до-
ђе до оногъ мѣста, гди му се чиняше, да є
пређе они јукъ слушао. Ту остане преслуц-
каваюћи, еда ли бы опетъ што чуо, но не мо-
гаше ништа већ чути. Почне дупкати съ ру-
комъ овде онде, но шико му се не одзиваше.
Наипосле већ упути се да иде, кадъ му нога
запе за еданъ велики гвоздени колачь, кои ве-
лику еку и тресакъ причини. На то љу се я-
санъ одоздо гласъ, а Ізисъ се презне, дрктаю-
ћи одъ радости, што ће му се жєля изврши-
ти. Ко си ти ту доле? Запита Ізисъ, и шта
радишь ту? Несрећница, одговори челяде из-
нутра; избави ме ако факирь, и ако Мулика
ниси, а ако си тай, а ты дођи, те ме уби.
Ха! а шта є ово? продере се Ізисъ; злочи-
наць! — и одма счєпа рукомъ за они гвозде-
ни колачь, да подигне каменъ, съ коимъ оно

несрећно челадѣ покривено бияше. Упие се колико е живъ, и едва га съ мѣста покрене. Ту при слабой свѣтлости едне жиже опази Изисъ едно дѣвойче, коя се на землю бацила; нѣно лице виђаше се красно, лѣпо и блѣдо-жудо, као у какве светице, а нѣне руке быху заковане. Благородна дѣвице! упита е Изисъ, кади ми ко си ты, и како дође ты овде? Какъ те злочинацъ намучи тако? — А заръ ты ниси факиръ? одговори му дѣвица; заръ ты ниси дошао, да ме убиешъ? — Зашто да те убиешъ? а заръ те факиръ ту заковао? —

Ахъ добри човече! рекне му осуђеница, ако ниси Муликова срца, и ако ниси нѣгове нарави, а ти ме почуй и пожали ме; ако ли си складанъ и добаръ, а ты ме избави, како годъ можешъ, и изгрди ове проклетѣ люде.

Они су ме изъ наручїя мога милога оца исчупали, и одъ сладке матери отели, коя е сву свою срећу у својой дѣци налазила; но садъ самъ обонхъ лишена, сръ су їй бѣснїи и свирѣпи Турци убили. А и мой братъ невѣруемъ да не досадъ подъ мачемъ Мухамедогимъ доспѣо, ербо одъ оногъ страховитогъ часа, кадъ су насъ Турци похватали, и раставили, нису га већъ выше мое очи видпле. Ахъ братацъ мой! сладки братацъ! да си ты мени

живь! и да си ты овде! ты бы ме зацѣлю одавде избавио — онъ бы по хиляду пуга свой животъ за нѣгову Тиру жертвовао. —

Тиро, за Бога! повиче Изисъ изнесвешень, Тиро! зарь е Изисъ тако срећань?

Вѣчни Боже! Та ты си Изису! — ты си мой брате! ма ако и ниси, ако и ние Мулибеть твой отаць, и Оритона твоя мати, ако ти само Изисъ име, ти си већь мой прїятель, на кога се поуздати могу. О човече! заклинѣмъ те тимъ светимъ именима, кол су са вѣчнимъ писменима на момъ ерцу уписана, освети ме — избави ме. —

Хоѹ Тиро! хоѹ моя сестрицо! ты си моя сестра! тимъ светимъ именима заклинѣмъ ти се, да љу те осветити — и избавити. Свака капъ крвце у моимъ жилама, нека се у распалѣни сумпоръ претвори и мене сажеже; свака пара, кою у мене увлачимъ, нека се у смртни отровъ претвори, и нека ме мучи докъ неизданемъ. Гиѣвъ Божи нека ме сокруши, Тиро! ако те не осветимъ — башъ съ Муликовомъ крвлю не осветимъ. — Но реци ми драга Тиро, како ты западе овде?

Чуй ме Изису! започне Тира, кадъ су насъ обое ухитили и раставили, мене узме еданъ старъ Турчинъ къ себи, коѹ кога самъ

сваке яде патила, и гладна и гола ходила, ербо е и самъ превећь сирома бью, и зато ме текъ узео себи, да ме коме за скупе новце прода, и да на мени добіе. Но при свемъ томъ вазда ми се любовно являше, и одъ велике радости незнадише шта да чини, гледаюћи ме како му брзо растинь. Кадъ ми е было 12. година, была самъ као што ми онъ исти говораше, као пупчаста ружица, коя се текъ развіяти починь. Мулика потайно чрезъ нѣгове люде дозна за мене, и украду ме. Нисамъ сама знала шта ће се са мноми случити, зато самъ плакала за моимъ пооцемъ, премда ми кодъ нѣга добра ніе было. Донесу ме у неко велико зданіе, у комъ самъ одъ тада вазда затворена. Моя камарица, и моя мала баштица бью ми е васъ светъ, а две жене, кое су ме чувале и надгледале биле су цѣло людство, кое самъ виђати могла. Обикнемъ се брзо на таки животь, благодарехи Богу на таквой нѣговой наредби, будући ми е свако добро было. Лебдили су око мене што се болъ могло, и све што самъ годъ захтела имала самъ. Юшъ ме невиность ніе была одустала, и осимъ мали потребица за животь, ни зашто друго нисамъ знала, зато самъ и мислила да самъ најсрећнија.

До некогъ времена дође ми Мулика самъ собомъ. По нѣговомъ изгледу морала самъ га почитавати, и по нѣговомъ поступаню заслуживао е любовь. Онъ ме назове своіомъ бѣромъ, и од то доба, долазаше ми сваки, данъ, обучавајући ме Мухамедовомъ закону, и народнымъ обичајма.

Две године трајало е тако, и я самъ пуно срећна и задовољна была, да ништа више желити могла нисамъ. Знала самъ, да све што уживамъ томъ истомъ факиру благодарити имамъ, зато самъ му съ чадскомъ любовью и захваљивала. — Често самъ га — ахъ! Богъ нека ми опрости мое страшне грѣхе — више самъ га пути у оној несвѣстици називала моимъ Оцемъ, — зовнула би га сладкимъ Мулибетомъ. Неко вече дође ми Мулика, и овако ми започе говорити: Сладка и любезна душо! ліепа Тиро! Поносу земальскихъ дѣвоичица, кѣри небесна! ты си надъ своимъ земљомъ као даница обасяла; твое око саяніе е од нѣне свѣтлости, и любкіе одъ тихогъ мѣсеца. Найліепша Чиркасіанка и Борѣјанка застидиле бы се предъ тобомъ, и свое бы лице прекриле; найліепше дѣвоичице у Мухамедовомъ раю грдобе су спрамъ тебе. Не поноси се зато, што си яча одъ најсилнѣга края,

и што ти мѣсець твојој красоти завиди; ты и више можешъ. Предъ твоимъ ногама анђели ће падати и самъ Пророкъ свој ће рай оставити, да у твоимъ објатјима већу сладость ужива. Чуй, онъ ти ме е послао, и вечерасъ ћенъ га видити.

Кадъ се Мулика изговори, позове ме съ њимъ да идемъ, и тако ме одведе у џамию. Ту ме остави, а дође нѣколико најліепши младића у златно кудравой коси, да се са мноми забављаю, и да ме начиняю. До мало, ето ти самогъ Пророка, кои одъ мене учини скверно дѣло. Одведу ме опетъ натрагъ, и до-неколико дана опетъ ме тако исто поврате. Јошъ се я нисамъ преваре сѣхала, и јошъ се я за најсрећнију држаше; но наскоро изгубимъ я мою срећу завазда. До мало времена познамъ, да се оно Мулика у виду Пророковомъ появљивао, а сувице спознамъ, да ћу я до скоро мати бити; и те две ствари есу моя највећа несрећа. Јуче ме потайно сграбе, тѣ овде да нико незна, затворе.

Ха! Освета! съ неба освета треба за ове отлюде! изъ гласа продере се Изисъ; но зато опетъ моя Тиро! имај надежду у мени, я ћу те избавити — или ћу чинити да крвави цѣтоци преко твога мртвогъ тѣла потеку. Мо-

Морамъ садъ ићи, докъ сунце не искочило, и овај смрдљиви и проклети комадъ земљѣ обасяло. Треба намъ пазити, да се наше намѣренѣ неоткрие; кадъ се смркне, ето ме опетъ, пакъ ћемо онда — побѣћи.

Изисъ пође, свирѣпостъ и освету у срцу носећи, и тугу о страдањима свое сестре имајући. Све се кријаше, да се небы гђе са Мулкомъ сусрео, ербо бы се одма, кадъ бы га видио, издао; онъ бы рукомъ несрећника задушио, ако мача или другогъ каквогъ оружја при себи небы имао, чимъ бы га пробуразио.

Сунце клоняше се своје заходу, а Изисъ едва чекаше часъ, да своју Тиру види, и да своју сестру избави. Часъ жельни наступи, а срце младићево све яче куцаше, савъ у ватри гораше, охрабри се већ да пође, и преправи се башъ као запета стрела, кадъ ето ти слуге, да Изиса факиръ зове. Препадне се сиромаш Исисъ, и помисли, да е изданъ; но у исти часъ страхъ нѣговъ промѣни се у најжешћу яростъ. Изданъ самъ! повиће Исисъ, — ма нека самъ изданъ, о ядни човече! неће те зато опетъ моя освета минути. Сви, што васъ е, зависите одъ живота мое Тире.

Изисъ изиђе предъ факира дерзновено и

слободно; но никако немогаше сакрити свое
 срце узкиивно. Упита га дакле Мулика за уз-
 рокъ нѣгове смутне; одговоръ младићевъ небы
 овога староꙗ човекопознаица задоволюю, но
 по среѣи любопитни Мулика самъ се у томъ
 превари. Онъ држаше, да се Изисъ зато успа-
 лио, што е юишь младъ и пуно напраситъ, па
 вальда му се штогодь на двору преко волю до-
 годило; и зато мисляше, да е садъ найудоб-
 ние наложити му да испуни нѣгову заповѣсть,
 безъ да бы га выше поджижао

Чуй ме младићу! настави Мулика, ты си
 подъ моюмъ власћу, я би ти могао само за-
 повѣдити, но нећу сотимъ да твою гордость
 врећамъ, него ти пуштамъ на волю, а чрезъ
 то уздамъ се, да ћешъ ми радие моюй желби
 угађати. Я хоћу твое юнаштво да видимъ, и
 да познамъ, ели ти духъ храбрии одъ слабо-
 нѣжноꙗ срца. Ево ти мачъ, и ево ти ключи,
 съ коима ћешъ отворити врата, крозь коя мы
 ноћу у дамюу улазимо; подъ ногама видићешъ
 еданъ камень, кога одвали, и што подъ нѣимъ
 паћешъ, хоћу да твоюмъ рукомъ убиешь. Не-
 мой се на шѣну лѣпоту преварити, нити се на
 нѣне сузе разжалити; оно е една безбожница,
 коя е гнѣвъ Пророковъ на себе навукла. Ка-
 ко то свршишь, дођи да ми укажешъ крвави

маць. То ћете дѣло за еданъ степенъ выше
 мога пріятельства достойнымъ учинити, и ты
 ћешъ за све друге наше тайне болъ знати.
 Спрва сѣ Изисъ преплаши, но убрзо предоми-
 сли се, да е ово садъ найболя и найзгоднѣя
 прилика. Како тамо дође, гди е нѣгова Ти-
 скапарала, разяри се и као срдити лавъ по-
 раскида съ нѣ ланце, водећи е крозь ону дугу
 зидину побѣдоносно, као да ю е на рату задо-
 бію, свѣтли маць у руци носећи. Ту га су-
 сретне Мулика, съ два іошь пратиоца, кои
 су пошли са свѣћама, да се тогъ смртногъ дѣ-
 ла нагледаю; опазивши Изиса са ономъ осуђе-
 ницомъ продере се тако, да су се тавнице
 одъ нѣгове вике и псовке разлегале, зашкри-
 пи зубима, тресне ногама у земљу, и као бе-
 сомучанъ полети на Изиса и Тиру; но Изисъ
 га дочека на маць, и обари на тле. Цркни,
 обѣсначе! говорећи му; заслужуешъ одавна
 мою освету! Божи Проклетниче! людски гаду!
 Морао те е ђаво у нѣговой ярости изблювати,
 и ніе се могао болъ людима осветити. А ви
 двоица, ядне и срамотне слуге и помоћници
 овога проклетогъ безаконика, да се нисте усуд-
 дили мени приступити, ако волю имате да
 іошь живите. Да побѣгнете у грдне яметине,
 гди се люте гусе и отровне зміе легу, и оне

бы се одъ васъ препануле; да се сакриете у найдублю пропасть, сунце небы васъ смѣло освѣтити, и мѣсець бы пребледіо, кадъ бы васъ опазио.

Одъ стра и чуда окамене се оба ова злочница, и као приковани никудъ се не макну; утолико Изисъ побѣгне са своіомъ сестромъ, и пре, него су се они овавестили, исчезне испредъ нѣови очію.

Помрчина ноћна помогне нѣовомъ бѣжанію, и они; учинивши путь одъ 12. сати, застану по срећи у нѣкомъ пристаницу бродъ, кои се башъ на едро справляше. Међу тимъ докъ е Изисъ съ Тиромъ бѣжао, освесте се она два факира, чудећи се шта се догоди, и договарајући се, шта ћеду съ мртвимъ Муликомъ чинити, и како ћеду га сакрити, да се буна не диже. Но цамія е већ крчила одъ народа, кои су на то чудо дотрчали, ербо е гласъ по граду о томъ већ пукао быо. Дигне се буна, стража дотрчи, продеру унутра, почну истраживати, и нађу — све што е обману, срамоту и бѣсноћу овиехъ злочница откривало. Но ови ползуюћи се сребролюбіемъ своехъ судаца, подмите ій, а све драгоцѣности, кое е народъ Алли на жертву доносно, подметну користолюбивомъ Паши; но

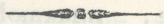
при свемъ томъ , они одъ свое судбинѣ немо-
гаху утећи. Исти овай подли судачъ узме
нѣгове даре , но потайно нареди , да ии све за-
даве , за ослободити свой животъ.

Три су дана срећно едрили Изисъ и Тира ,
и увекъ благопоспѣшни вѣтаръ имали ; но че-
тврти данъ подигне се страховита бура , да се
бродъ разбити морао. Изисъ исплива срећно ,
носѣи Тиру крозь свирѣпе таласе у своимъ
наручїяма , и дочепа се брега , но Тира издана
у нѣговимъ рукама. Онъ е простре спрямъ
сунца , тражећи свако средство , кое му срце
нѣгово казиваше , да Тиру поврати , но залу-
ду она е већ умрла.

На той пустњи преживи Изисъ до свое
чтрдесете године , плакаюћи неутѣшно за
своіомъ сестрицомъ ; и онъ бы зайста непоз-
нать у овой пустолни умрети морао , да не
срећа едногъ Бановескогъ капетана Венуція
туда нанела , кои несрећногъ Изиса ту нађе ,
одъ кога и нѣгово страданъ дозна. То е Вену-
цію све было , што е до неколико година у
свое отечество донео , будући му е све друго
благо море прогутало ; и при толикой своіой
несрећи никадъ не роптао на Бога , но држа-
ше себе вазда за срећна човска , выше пута
рекао бы онъ своимъ прїятелима , да га е

Исторія Ізисова у многимъ стварима опамети-
 ла. Погледайте ядну Азію како немилу страда-
 одъ плахогъ бுவѣрія (фанатизма), и недайте
 да оно и Европейска поля опустошава; псуй-
 те и прокляните споменъ Мухамедовъ, и
 виците на злобу Муликови унука, несмећите
 съ памети нѣова беззаконія, а искоренюйте
 изъ вашегъ срца сваки порокъ. Познайте ка-
 ко є блага и сладка Христова наука спрямъ
 Мухамедовогъ ученія, кои є свой законъ съ
 мачемъ проповѣдао, и свою вѣру съ огнѣмъ
 распространявао.

Превео съ нѣмецкогъ Г. Н.

IV.

СМЪСИЦЕ.

ВЪРНИ СИН НОТИ,

ПЪВА ПОХВАЛУ МИСЛИМА.

Лаокрила божествена шћери
Престижнице дѣла свакоега,
Преставнице ума високога;
Огледало люцке валятности
Основнице великіехъ фелахъ,
Уздигнице високог Олимпа;
Породнице Сатурна и Реє
И нѣхова умнога порода:
Коя даде у рукама Зевсу
Свемогуће владателство свѣта.

И огњене стрјеле и громове
Без тебе би у мраку плакала
Породница мудрости Минерва ,
Славна ђела Јуонина сина
Без тебе би у незнаност била
Мрачна би их рђка заніела ,
Твое хитре и крилате руке ,
Уграбише стрјеле огњивите ,
И огњене луке и тетиве
Баш из руках грозна Јупитера ;

 Да неиду куд их он пошаль
Већ ће речеш , и ће им наречеш ,
Онђен хитру силу да разбію :
Ти си лака хитра посредница
Међу люством и међу божеством ,
Ти божеске с' неба сносиш Мисли
Предаеш их земљ жителяма .

А жителях с' земљ мисли носиш
Предаеш их свега владѣтелю ,
И жителяма неба високога ;

 Ти си вргла стубу како зраку
Како зраку сунца огњнога ,
Коя с' земљ на небо досеже ,
Тер се низ ню сноси и износи
Оца крѣпког' брига о синовма ;
А синовах к' оцу благодарност ,
Ти највише завѣс мрачну дижеш

И испод нѣ мож назріет мало :
 Божествену силу и могућство
И красоту небесніех странах ;

Кад кад твоме хитроме полету
 Преузан є простор океяна ,
И дубине мрачност преплитахна ;
 Чак до кода летиш сунчаного
 Уз нѣгове сјајне и шилясте ,
 Из челаму излазеће зраке ,
 У бистру му круну загледиш
 Па отолен по простору летиш
И наводиш велика свѣтила ,
 Те спаваю под завѣс Фебову :

Теб се днєви ноћи равно види
 Неможете ништ обично смести ,
 Мрачне ноћи , мрази ни снѣгови
 Ни грмнява грома огнѣнога ;
 Тебе свагда сунце умно сјає
 Путе твое зраке освѣтляю ,
 Ти утренућ често основаеш
 Други свіет и биће природе ,
И теченѣ стварих видиміех :
 Само кад си у храму поете.

Ти надежду рађаш и подижеш ,
 Са нѣом живот люцки продужаеш
 А кад кад є здражиш и подигнеш
И за плетеш у безпосличенѣ ,

Да ранѣна едѣ на край дође
 И у бездну пане' тугуючи,
 Ал' є іонет ти брзо исправиш
 И дадеш іой ново препитањ,
 Ал' є свеѣр шеѣеш и колебаш
 Како вѣтар на гори младику;

Ти с' любавлю владаш и управляш
 Куд год иде ти си нѣойзи вођа,
 Прави папир нѣзина свойства
 У кои су уписате правб',
 Све каквости и нѣзине желѣ;
 Ти си мати свакога заната
 Све науке, и свег просвѣштєня;
 Без тебе би мртво лѣство било,
 И живѣло ка друга животна:
 Себи ове имало цїене.

Твое силе премѣнюю волю,
 У човѣку часа свакоєга
 Часом пое игра' вселесе,
 Часом плаче, кука ядикуе
 Часом чиниш те му протїєче
 Мирно врієме краткога живота,
 А часом га сметеш и колебаш
 Ка вѣтрови синѣ океяне,
 И бачиш га ядна и сметєна
 Како море жива топѣшка.

ДОБРОДѢТЕЛЬ.

Шћери божествена

Даре превисоки,
 О душевно сунце!
 Юшт да тебе не
 Чему би се човѣк,
 Подобити мога;
 И што би му било
 Мѣст' тебе утѣха,
 И без тебе били
 Он мога носити,
 У правоме смислу
 Име тешко чойка:
 Без теб' не би свѣтлост,
 Душа ум имала
 Већ би човѣк био,
 Звиѣру подобан;
 Ко ка и ти може
 Овеселит срца,
 И сапцести вѣнце
 Великим людима,
 И царским главама:
 Мрак би све њих скриво
 И у свой двор мрачим
 Вѣчно затворио
 Да им твоѣ луче

Ясно не світле,
 Ко до тебе може
 Крунаоносној глави,
 Име вѣчно - сійно
 У народу земном,
 С' рода у род тако
 За дуго хранити;
 Срећан ти е онај
 Житель землѣ мале,
 Кои може, хоће
 Стазом ти ходити,
 И створеню себе
 Подоблу приличну,
 Твое благородне
 И велике даре
 Обилно сипати;
 Он ти мирно живи
 И весело пређе,
 Кратак и тјесни
 Пут смртног' живота;
 Он утѣшен лежи
 На смртноме одру,
 И весело пође
 У землѣ нѣдрима,
 Ка безлобно дѣте
 У матернѣ руке.

ПРОСВѢЩЕНІЕ.

Ти по другом люство
 У умноме станю ,
 Рађаш и прерађаш
 И у ред га прави
 Човѣка доводиш ;
 Без тебе би оно
 Глупо и саіено
 Расло гинуло ,
 Ка друга животна ,
 Без теб човѣк ничим
 На чойка не личи
 Осим єдним стасом ,
 И тѣлесним видом
 А душом є гори
 Злобни и яросни
 Од Барса и Тигра ;
 Ти свакойзи ствари
 Даєш изглед други ,
 Од трубе є чиниш
 Благородну сяйну ,
 Ти умекшаш ярост
 Найлюћих звѣровах ,
 Ти си лютству дало
 У ум му улило
 Те поредак има

И законе своє ;
 Єр да ніс тебе
 Би све оно било
 Жертва своє гнусне
 Дивячности люте ,
 Све поземне ствари
 Од теб есу прави
 Ток и ред узеле :
 Ти си душа люцства
 Без коєг є човѣк
 Мртав умом вѣчно ,
 И остале ствари
 Све би мртве биле
 Без твоєг поредка .
 Нєсрєћан є народ ,
 Кога зраке твоє
 Нє свїетле сїяне
 А тай вѣчно срєћан ,
 Кои тебе диже
 Споменике хвалне
 И храмове сїяне .

МЛАДОСТ.

О младости света !
 Твоє с вієк златан ,

И твой живот срећан ;
 Ти си една сама ,
 Безпорочна чиста ,
 И управо цвіетак
 Люцкога живота ;
 Срећан ли є човѣк ,
 Кога смрт постигне
 Док є у твој храму ,
 Доклен не изиде
 На пољ метежа ,
 Ђено ни сам незна
 Што мисли , што ради
 И што ће да гради ,
 Већ се снує смуца
 Све к нечему тежећ ;
 Обранѣне душе
 Покварене ћуди ,
 И звѣрскога срца ,
 Он све свое благо
 Са тобом изгуби ,
 Чисту непорочну
 И Анђелску душу ;
 И доброту сјайну ,
 Благородне ћуди :
 Живот твой се тихи
 Може уподобит ,
 Претихоме санку

Божествену зраку ;
 Кад се с' тобом човѣк
 Разстане раздвои ,
 Тад све бриге тешке
 Непостояне свѣцке ,
 На главу прифати
 У синдир се свеже ,
 Слободу изгуби
 Нуждам се покора ,
 И свакој теготи ;
 Често скорбан люто
 Сѣди уздишући ,
 За твое премирне ,
 И сладостне дневи ,
 Райскога живота .

ЗАДОВОЛЬСТВО.

На свиѣту среће болъ не
 Ни ти смртни наша ђегођ би е ,
 Од пресвете задовольства ствари
 За ню свако кое смртни мари ;
 Без њ Цари туже под крунама ,
 С' њом ратаи пою по њивама .
 Ови свиѣт ништа друго не
 Осим едно те привлѣне ,

О ком човѣк кад разсуди здраво
Єдва може видѣти право,
Да ствар єсте творца некакова,
Кои гледа свѣта нѣгова,
Да га она мало не одведе
Те очима у свѣт погледне.

ОДА СУНЦУ,

СПЪВАТА НОЋУ БЕЗ МЕСЕЦА,

Сине неба, діадимо Зевса
Побѣдиче царства Еребова,
Ти нам сієш луче свѣтло - сяїне,
Без тебе би у мраку плакало
Све подножѣ пространог Урана;
Без тебе би люство тужно било
Би у мраку расло и гинуло,
Не би знало божествене руке
Много дивно и цвѣтно растенѣ,
Не би знало земальска божества

Ни свог творца природне дарове,
При коим се често мрачна види;
Твога кола сяїност огниѣнога:
Све дубраве и цвѣтне ливаде,
Веля брда, и горде планине

Те рађаю ките и цвѣтове,
 Коим ките све биће природе,
 Фаде руку њина создателя,
 Услађую чувство погледаня
 И воздуху сладки мирис даю;

Без тебе би све ка мртво било
 Да их твоја не мами краснота,
 И летенъ хитрокрилних лучах
 Из нѣдарах њине нѣжне майке,
 Што сад пос и весели чойка:
 Без тебе би све њѣму плакало
 Ум би њгов по мраку летио,
 С' едне ствари на другу трчао,
 Не би нигђе почивала наша
 Доклен би се у безкрайност скрио,

Како одзив топа великога;
 Кад се сліеп међу горе смете
 И од едне на другу прескаче,
 Док га прождре окелн воздуха
 Све ріеке и дивна езера,
 И сва мора с' небом заключана
 Те су люцком најнужни животу,
 И најлѣвши оку погледати;
 Без теб ништа то нам било небн
 До люцкога гроба и прождора,

Глас славуја и тичице гласне
 Ни у поля, нити у дубраве,

Без тебе се нигђе чуо неби,
 Нит би когођ има опояти
 То пролђе вѣнац од времена,
 Већ би вѣчно мучале тичице
 Од настанка до свога нестанка,
 Мѣсто њих би у мрачне дубраве
 По пољима и по ливадама,
 Завіяли не насити вуци,

И хучали несташни међеди
 Тигри страшни, и лавови силни,
 С' дрвима би честе бое били,
 И јрошћу себе побѣдили
 Немогаођ дрву одолѣти;
 Тад би била стада без пастира
 Разћерата по гори зеленој,
 Са лютошћу дивљих звѣровах,
 А пастири исто ка и стада
 Неби знали едан за другога;

Живот люству без тебе би био
 Ка немирним неба луховима,
 Те мишляху с' престола бацити
 Цара неба и свег створителя;
 Рай земальски, Едем красновидни
 Без тебе би ка Ад изгледао,
 Што мирноме сад-жителю земљѣ
 Дае с тобом радост и веселѣ;

Без тебе би лдост и кукањ
 Вѣчноб' с' умом мрака воєвала,
 Али сада торжествує люство
 Е помоля весела зорнца;
 Цвѣтови су поля окитили
 А вѣчеви горе вѣнчали су
 Пою тице са царом славуем,
 Люству кажу да у поля иде,
 И у китне башче и цвѣтнике
 Е се златна кола помаляю,
 И крилати коњи излећую
 Кои воде Цара од свѣтлости

Мосму друштву

на

П Е Т Р О В Д А И.

Ели лѣвше штогођ на свѣту,
 Ал' миліє описат поету,
 Од дружества мила и учтива;
 У ком влада благородност жива:
 Кома неда светост у прсима
 Што рђаво мислит о людима,
 Већ од срца сваком добро жуде,

Тогa мисли просвештене нуде,
 Штабу слeп на Олимп ходити
 Житeљм умом находити,
 Да ми сваке мислe буду глава
 Како да e то сва моя слава:
 Не я више на Олимпу небу
 Већ се крила к' њму ми не крећу;
 Већ предметом поезиe мое
 Найсветиe мојој души штоe.
 Човѣк дoбар душе благодарне
 Кои има дарове природне,
 Биће вазда почетак и дика;
 Моя дика и слава велика
 То су моя то божества права,
 Земниeма то нек буде слава,
 Виде оно на земли очима
 Што но траже стіени мислима,
 Но држави која нема конца
 Кроновога сина свѣма творца.

— — —

СИН ОТАЧАСТВА.

Отачаства сви будимо дѣлнитељи прави,
 Свезу с' њиме да држимо ка синови здрави
 Нек нас ништа земно од њг одвоит неможе
 Ни противком проћу њга, гром пушка поможе

Нек се нама низ мач копљъ крв нама пролива;
 За част нѣга когођ умре душа му е жива,
 Мрзак свѣма нек нам буде издайника глас,
 Ко издаіом тражи себе учинити час:
 Отачаства сви гонимо смутливицу браћо, да
 Кои брацку крв прошти свуд по земљи ода,
 У нѣг нема отачаство узданицу праву,
 Зна да неби за част нѣга дао своју главу;
 Ёр га знаде да е страшлив ка циганка, сама
 Нѣг у синцир смрад сам види ка лисницу мама
 Међу нама нек nebude онаквиѣх людих
 Кои новце Богом држе поганиѣх ѣудих
 Ёра они есу прави сви подлости гроби
 И корита они свога како свињъ робн.

Д... Д...

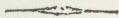
На смрть покойнаго
 ФИЛИПА КУСТУДИЕ,
 Баряктара Нѣгушкога,
 5-га Іюля 1836-га года.

Фалу, дику, славу и поштень,
 Име твое нам е оставило,
 И авре себи свуђ си добивао,
 И юнаштвоm име проелавіо,
 Потомство ће тебе уздизати,
 А вѣкъ вѣчній жертву благодарну.....

У ава снаги, юнаштвома приличешъ ;
 У вѣрношћу Обилићъ Милошу.
 За добро си свакоме радю ,
 У памећу многа зла скратио.
 Ја тоборце свуђе свобођаше ,
 Јеръ юнаштвома таквихъ бѣше мало ;
 Вриеме ће то намаъ доказати
 У свачему што е одъ похвале.....

Муђи иђаше мудро поступаше ,
 У свачему , ка и еданъ смртниј.
 Страхъ одъ тебе свуђе бѣжаше ,
 Њвоя храбрость то с доказала ,
 У фриеме кадъ е нужда била.
 У вломъ словомъ вазда си чинио ,
 И немоћне одъ свакогъ бранио.
 И ме твоје ми ћемо памтити... ..

Г. П.

Ово фототипско издање ГРЛИЦЕ, црногорског календара за годину 1837, изашло је на свијет бригом Научног друштва НР Црне Горе и Матице српске у Новом Саду

MCMLI

Југоштампа — Београд. Тираж: 500 примјерака

Ово фототипско издание FMHDE, приотвор-
ено на 22. децембра 1871. годину, изашло је на свет
под називом "Национално друштво НР Црне Горе и Монтенегро"
у Новом Саду.

MCMCI

Прометак — Београд. Тираж: 300 примерака

